МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛЛ 1923 ШЕРА ДУЬЙЛАНА

ЕРА 8 октябрь

№ 121 (3076)

Мах 2 кап.

ШЕРРА НИКЪ ЛЕ ДИКАЧА БОЛАМА

Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дизара, кестта хургйолчу КПСС ЦК Пленума сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, денгара денга толамаш совдоахаш къахьегаш ба укх деношка республика промышленноста болхлой. ХIаьа цхьаккха предприяти яц «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 9 йолча гIишлой-монтажни управлене коллектива болаш хьал да лоацаш. Къахьегама толамашца накъа болх Нохч-ГIалгIайчен промышленноста болхлой дезача ЦIейна.

Дукха коллективаш я хIанзале а 1965 шера чотах къахьегаш. Крекинг-завода № 5 йолча коммунистически къахьегама установка технологаша семилетка тIеххьарча шера чотах продукци арахец. Семилетка ялх шера чакхъякха, аьнна деккхар тIайцад крекингистака, хIаьта цар из хIана толамца кхоачаш а цу. Цу тайпара масслаш кхы а доаладе йиш я. Дукха предприятеш я массаза а рентабельни йолаш болх беш.

Цхьабакъда, республикe хIана а йолаш я план кхоачаш ца еш, зене продукци арахецаш йола предприятеш. ХIаиз хьалхашка латта керттера деккар да цхьаккха тIехьаюсаш предприяти хургйоацаш болх вIаштIехьбаккхар. Цу хьакъехьа боккхача лоархIаме гIулакх да август бетта Московски городской совнархоза чуйоагIача 15 предприяте къахьегамхоша дIадоладаьр. Цар лаьрхIад укх гаргIарча шерашка предприятеш зене хилар дIадаккха, хIара изделена пачхахьалкхена пайда луш арахеца. КПСС Центральни Комитета могабаь бела из патриотически болам, берригача советски наха санна, шерра хьаллаьнар Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а. ТIехьаюсаш йолча предприятеша хIанзале вIаштIехьъяьхай дукха мероприятеш, хIаьта белгалдаьхад укх гаргIарча хана хIара предприяти рентабельни хилийтара де мел дезараш а.

Къаьстта дика гIулакх дIадоладаьд укх деношка коммунистически къахьегама цIи лелаеш йолча Грозненски нефтемаслозавода коллективо. Московски предприятей коллектива боламо деташ уратттадьча технологаша лаьрхIад шоай предприяти рентабельни хиларах тоьаш ца бе. Цар соцаш баьб продукци дIайиерша а, хIаьта смежникаша а пачхахьалкхена дукхагIа пайда хургболаш болх вIаштIехьбаккха. Вешта аьлча, цар лаьрхIад комплексни экономически эффективность хилийтара тIехьа къоасам лоаттабе.

ХIанзалo гучадаьнна из боккха пайда луш гIулакх долга. Хьаьнаргда вай цхьа масал. Грозненски нефтемаслозаводо арахецаш йола парафин пачхахьалкхен стандарто дIадеххача тайпара яр, хIаьта из дIайеш бола волгодонски химикаш дIаьккха рaьза на хинна маттиг а яцар. Цхьабакъда, Волгодонске цу парафинах дIахо кхьийола продукци хьаьча хана дукха хIамаш юхеюсар. Грозненцаша лаьрхIар цу гIулакха ноккъостал де. Хьалхарча юкъа шоаштa зe а деш парафина качестве хаккхийц цар. ТIаьккха Волгодонскерча химикий йиш хилар пачхахьалкхенна кхы тIа а итташ эзараш сеча маьха поступкий аваxеца.

Цу гIулакхо хьагойт пачхахьалкхен хьашташ мел хIоарга кхетаду советски наха.

Цу патриотически болама боккха лоархIам а бош, КПСС обкома бюрос шийна соцам тIа могаьй комплексни экономически эффективность лаккхъяра тIехьа яхь йоаржаярах йола Грозненски нефтемаслозавода партийни организацен опыт.

КПСС обкома бюрос парте горкомаши райкомаши, промышленно-производственни парткомаш, юхьанцара партийни организацеш, облсовпроф, ВЛКСМ обком, боалама орсанаш деккарийла яьй Грозненски нефтемаслозавода коллектива балха опыт дIайоаржае а комплексни экономически эффективность баьлан долаш хIара предприяте социалистически яхь йолае а.

Грозненски нефтемаслозавода белам шерра дIабаржаш латт республика предприятешка.

ХIанз кертера деккар да из яхь шерагIа йоаржалри цунна кхетамца кулгалдари. Комплексни экономически эффективность баьлан яхь дIайолае эза цехашка, сменашка, иштта республика халкъа боахама берригача дIакъеешка. Цу дехо торо худийтаргьа чурча тероннех биэм пайда оца, арахеца продукци боаь йоацаш хилийта, тIехьаюса предприятеш сихагIа хьалха латтаранца нийсъе.

ХIара цеха, смена, предприяте кулгалхой деккарийла ба цIаьхха а шоай торонашка хьажа, комплексни экономически эффективность лакхъяра мероприятеш сихха вIаштIехьъяха. Уж мероприятеш юкъа еза болхлой собраниешка. Цу балха шерра юкъеоза беза берригa къахьегамхой. Яхьаш хьалха латта деккарийла ба коммунисташ, комсомольцаш. Юхьанцарча партийни, профсоюзни организацешна цахаддаш терко е еза цу балха. ШерагIа йоаржае социалистически яхь, шерра никъ ле дикача болама!

Советски Союзе гIолла

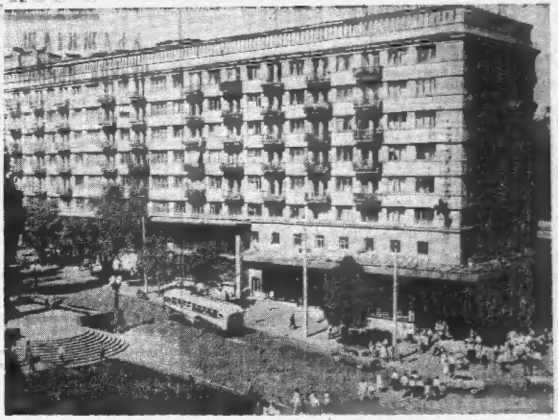

Украинска ССР фашистех мукх дIалуввцаргвех кулъальликаи 20 шу дизарга

Киев тахан. Крещатики Шевченко цIерагIа йола бульвари вIашагIкхеттача сьага дагIа вах чубаха керда цIа.

К. Шамшина сурт. ТАСС фотохроника.

СИГАЛА ЯХИЙТАЙ «КОСМОС-47»

ТАСС-а ХОАМ

1964 шера 6 октябре Советски Союзе шийн аргIанна сигальяхийтай «Космос-47» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаьй 1962 шера 16-ча марте ТАСС-о дIакхайкаьча программага хьежжа космически арена дIахо тохкамаш де лаьрхIа йола Iилман аппаратура.

Спутник орбита тIа лаьккхай укх тайпара параметраш а йолаш:

— юхьанца гобаккха ха 90 минут;

— Лаьттан тIара эггара лакхагIа гаьна яьлача хана (апогеа) 413 километр;

— лаьттан тIара эггара гаргагIа йолча хана (перигеа) 177 километр;

— орбита оагIув экватора тIегIертаха лостара ха 64 градуси 46 минути.

Iилман аппаратура йолаш, «Космос-47» яхача спутника тIа я:

— 19, 994 мегагерца частотах болх беш йола радиопередатчик;

— орбита элементаш нийса юстаргйола радиосистема;

— приборашеи Iилман аппаратурои беча балхах йола хаам лаьттан тIа Iочутергйола радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаьь аппаратура беаррамагIа болх беш я.

Iочутеначa хоамашта обработка ю координационно-вычислительни центро.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН СИЙЛЕН СОВГIАТАШ

БАКУ, 3 октябрь (ТАСС-а корр.). Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателa И. А. Алмазова тахан чIоагIа делаь Азербайджане искусства мастерий группана дIаделар Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума сийлахь совгIаташ.

Нохч-ГIалгIай АССР искусства заслуженни деятель яха сий дола цIи ялара хьакъехьара грамоташ елар кинорежиссера Тофик Тагизадена, оператора Расим Оджагова, художника Кямал Наджафзадека — цIи хезача советски халхархочoв Эсамбаев Махьмуда хетадь «Со халха вуверга» яха азербайджански фильм оттадаьрашта. Фильме хакъа доалаш хиннарий группана Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ еннай. Иштта уж еннай Азербайджана Пачхахьалкхен эстрадни оркестра коллективана а.

Нох. Алмазова дег тIара дола баьккхар совгIаташ деннарашта, цо белгалдаьккхар, Азербайджана искусства аккалашна вIашагIкхетара Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой массаза а раьза хилар.

СовгIаташ деннарий цIерах къамаьл даьча Тофик Тагизаде белгалдаьккхар, азербайджански кинематографисташа шоай фильм Азербайджанеи Нохч-ГIалгIайчени халкъий вежарашха дола доттагIал чIоагIдара юкъе хьаьца дакъа санна лоархIаш хилар.

Полимераш — полупроводникаш

МОСКВА, 5 октябрь. (ТАСС корр.). Германии кремнии яхача кристаллий хьахинаб моллагIа вежарий — органически полупроводникаш. Царна синтез яьй СССР Iилман Академе химически физика Института Iилманхоша.

Тохкамбераша кертера а лаьрхIа хьаийнай массазара ярaш санна йола промышленни масала, цIи хеза поливинилхлорид санна йола полимераш. ЛаьрхIа химически реакци яра наькъаца хьахиннай бажха-дика полимерни вещество, йоаккхийча молекулий эIанара юкъера хоттаенна аьле цIи йоаккхаш система а йолаш.

Тахканаш деча хана цхьаьнакхьа хулача хIамаща цецваьккхар кердача полимераша: йоахал лохи а электричестве чакхйоалийташ а хиина хиний уж. Цхьайолча материалий образецаша атта лов 600 градусагаьа 1000 градусага кхачачалца йола температура.

Шаста, никелеи, алюминии тIехенаш тIара хьахинна керда органически пленкаш массазарча полупроводникех йоахаш мел йола свойствaш йоахаш хул.

Iилманхошта гучадаьннад, шоаш синтез яьча полимерaш материалех цхьаьраш каталитически свойствaш йолаш а химически реакцеш сихъеллургйолаш а хилар.

Боккха практически Iилмани лоархIам болаш я кердача полимерий синтез. Цар свойствaш Iомавое торо дургья лийнача клетка чурча энерге миграце (легаре) лоархIамегIара проблема къоастаро гаргадаха.

---

4 САХЬАТА ДIАОТТАЯЬЙ КОЛОННА

РЯЗАНЬ, 5 октябрь. (ТАСС-а корр.). Атмосферно-вакуумни трубчатка (АВТ) ректификационни колонна дIаоттаь яьнна загаьра механтта чакхдоаккхача Рязански заводе. Шу бIаь тонн гаргга йоаза йола колонна дIаоттаеш цу берригa балхаш Шатина Александра кулгалца декара хана — диъ сахьата чакхдаьккхад такелажникий бригадо.

КЕРДАДАР ЮКЪЕКХУВЛАШ

КПСС ЦК ПЛЕНУМА НАКЪА ДОЛХАШ

ДИКА кийчо яьр гурахьа дув ялат дIадора Сунженски производственни управлене «Победа» яхача колхозa къахьегамхоша. 4700 гектар гаргга лаьтта аьхар, из дика кийчдеш латт.

ЛертIа терко ю колхозе лаьтта хьаьндара а. ХIанзале кхашка дIа а дихьа-дIадоаржадаьд 8400 тонн шардаьнна кхо. 5800 центнер минеральни удобренеш. ХIанз а тIехьа хьаьнду колхоза лаьтташ.

Дукха ха йоацаш гурахьа дув кIа дIаде болабеннaб укказа. Шишша сеялка тIехьа а йолаш 10 агрегат араьлар колхоза кханка. 3700 гектар гаргга де лаьрхIад колхозо гурахьа дув ялаташ, хIанзале 2000 гектара тIа кIа дIадийнад.

Ялат лакхача темпашка дIадерах совгIа, кердача методах дуа колхоза механизаторашa. КIа дIадийначух тIехьагIа прикатываниe елга чIоагIа пайдане долга дика хов укхаза. Дукха ха я цу хьисане колхозе гурахьа дув ялаташ дIадув. Бакъда, прикатывани елгеи ялат дIадувлгеи къаьсткъаьста дора укказа.

— Уж балхаш цхьан дича фу дар-те? — аьлар цкъа механизаторашка производственни управлене специалисташа. — Сеялкаши катокаши цхьан агрегатаца лелайча дикагIа хургдар-те?

Цу дешо колхоза механизаторий сатем бoабир. Цу тIа колхоза агронома нов. Тимошенкоеи механика нов. Жидковац дишар Грозненски производственни управлене 2-ча шурий совхозо цу хьисане ялат дIадув аьнна. Цига хиннача тIехьагIа цар социалистически шоайцига а цу тайпара ялат дIаде.

— Цул совгIа уж балхаш къаьстта деш хилча шоаш дукхагIа ахча дIаладa, цу гIулакхо ялта центнерага дIадолар а чIоагIа лакхду. Цудухьа колхозе лаьрхIар уж катокаш хьао. В. Некрасова кулгалдеча бригада, электросварщикаша Н. Никитинеи Г. Рассуждайи, токара Н. Шальнова, иштта кхьболча колхозоша кхаь дени - буссеи хьайир 60 каток. ХIанз ялат дIадув агрегаташ катокаш тIехьа йолаш я.

Катокаш хьаьй диаметр ялх пойи йолча сомача турбаех. ХIара каток 1,5 метр шаьха я. ХIара сеялкаца кхоь я уж.

10 миллиметр сома йолча аьшкана сварка яьй турбашта дехьара а сехьара а (торцашта). Фляйцашта дIалотаю диаметр 30 миллиметри дIоахал 100 миллиметри йола соанаш. Дахчан подшипникашца я катокаш. Растяжкашца сеялкашта тIачIоагIъю катокаш. Уж катокаш хьаеш геттара аттeн харгIи я. ХIара катокага 70 йелиг мара дIадоцаш колхозе, бакъда, царех хьабоаля пайда боккха ба.

Массарех дикагIа за из кердадар механизаторашна боккхача бозамца тIаийла хилар. Тракториста В. Харитонова, сеяльщика В. Федорахова и Королеви гоггача шургIарех дув кIа. Цар шии сейлаах латтача агрегата ялх каток я. Агрегаташа болх дика бу. Цудухьа из кердадар шерра юкъедоаладьх колхозе.

Бакъда, цу тIа сацаваы колхоза механизаторий. Ялат дIадувча фосфора-бактерин яха препарат а юкъейоалаяьй цар. Колхозоша хезадар фосфоро-бактериньe баьцовгIашта фу лаьтта кхаьчача дехь дегIахара а хьувкъара а чIоагIа ноккъостал ду, аьнна.

Гектара 5 грамм мара эша фосфоро-бактерин. Хи чу яша а ниийте боагIача боарамах отт из ялата фух.

Цунца фу даьккхдолаш колхоза гоазанчeца дахчан каранцда яьй, цу тIа вистер чуйола бешна оттаю. Резинови шлангаций шиттa шoтIа бешка чура IотIаух раствор ялат тIадотташ йолча машина. Ялат тIадоттача хана раствор эшаду фу.

IалаьмaтE ника гIулакх дIадоладаьй «Победа» яхача колхозе. Дукхьал уж цига кердадар юкъедоаладьрх хIара гектара тIара 5—6 центнер ялат совгIа харгIа колхозошта.

ХIанз ялат дIадуаш бола механизаторaш хьинaре къахьегаш ба сийлахьа цIей тIакхачaлехьа ялат дIадийна даккхара.

Б. АРЧАКОВ, тха собкор.

ЧУЙИЙЦА БОАЛАШ ЛАТТ

Сихбенна хьажкIаш, шекара свекла чуяцаш ба укх деношка «Самашкинский» яхача совхоза цхьоалагIча отделене болхлой. 280 гектар хьажкIех 140 гектари 200 гектар шекара свеклах 120 гектари хIанзлехьа а чуийца баьнняб уж. Совхозе хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 190—200 центнер цергa оаллаш доал. ХIанзлехьа а 1700 тонн совгIа свекла дIайихьай укказа Шаьлача шекара заводе. Дийнахьа 100—130 тонн свекла пачхахьалкхена дIалла вIаштIехьдоал отделене болхлой.

Шекара свекла дикагIа хиннай Махаури Умас, Гойтамирова Маржана, Базуева Малика кулгалдеча звеношка. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 240—250 центнер шекара свекла чуях цу звенoй членаша, иллаьх чуи езар 160 центнер свекла мара йоалача.

350—400 центнер хьувкъам хьалкхебе вIаштIехьаьннад дикагIча гектарникий Джакалаева Нуис, Ибиева Написата, Джабиева Залубай, Эсмурзаева Iабе, кхычар.

Дийнахьа цаI ах — шишша норма кхоачашъю шекара свекла хьахерцаеш болча трактористаша Халетов Абдурахьмана, Салиeв Абус. ХIара гектарико къаьсткъаьста болх беш шиъ-шиъ гектара тIара чу а ца эцаш берригача болхлоша цхьан болх бар баьхан долаш комплексх де вIаштIехьдоал хьахоарцаьча шекара свеклах элаш елга, корааш дIа а йоахаш цIеньаь уж машинаш тIа йоттaлга. Цо лакхъю балха темпаш.

Дика вIаштIехьдаьнна отделене платийна лаьрхIа хьалкхе хьажкIаш чуйинга. Цхи комбайна 13—14 машинаш хул хьажкIаш тIа денна болх беш. Сиенях 17—18 гектар хьажкIаш хьох укказа.

ДикагIа хьоккхаш доах комбайнераша Шуипов Жунида, Бетерханов Абдула, Шамаев Вагаудина. Дийнахьа 4—4,5 гектар хьахха вIаштIехьдоал царъ къахьегама оасарле лаккхьур дукха тIагIертта къоасам лоаттабарах. ГуйрИйна массанел а хьалхаргIа болалу уж болх бе, сайройна эгара тIехьагIа чубах. Шахьца а эхе латтиш цар агреганашта торо хул шoфераша шоай деккар тешаме кхоачашдарах. ДукхагIа дIаккхуха хьажкIаш яьта гIаламаци шофераша нн. Коровкина, Адамьнна, Коротина, кхычар.

ГIадамий массах силос йоллача хьнаре къахьегарах белгалбаьнняб силос IотIвеш вола тракторист Зураев Осман, болхлой Дудаев Ахьмад, Алиев Суньян, Саммиев Ахьмад. 90—100 тонн силос йоал цар денна. ХIанзале а 400 тонн гаргга хьажкIий гIаламех силос дIаелла.

280 гектар хьажкIех дIанзле а хьекха яьннай 150 гектар. 6—7 дийнахьа чуйийна даргза тха хьажкIаш, йоах цхьоалагIча отделене механизаторaша. Тешавеш ба цар дош.

Амир ПЛИЕВ, тха собкор.

ЯХЬ ЛАТТАШ Я

ИльясовгIар Саламуеи Джансарeи Шаьла производственни управлене Ленина цIерахча колхозе хьажкIаш кхеш дукха ха я. Ильясова Джансаре кулгалду хьажкIаш кхееча кхалнаьха звенона, цул мар Саламу маIача наьха звенона керте латт.

Укх шера Саламус гIоранаьнача кубански механизатора В. Первицке методах хьажкIаш кхеяьй. 200 гектар йолча пайда тIа гонзача механизаторо дика хьувкъаьй хьажкIаш. МоллагIа хьажкIа гIадам хьайийцача кхо метр лакха да, хIара гIадах шиъ кхоъ хьажкIа йоаля.

Колхозе механизаторах Ильясов Саламух дукха кулга говзалаш йоахка мастер оал. Из дика тракторист, тIехдика комбайнер, во воаца слесарь ва. Цу профессеша махулла кIезигагIа мах дIа а бохийташ хьажкIаш кхее вIаштIехьдоалийт цун.

ХIаьта Джансара кхеьча хьажкIашта деррига гIулакх механизмашца дьдан. Саламус кхеьчарех чул шоза гаргга дукхагIа мах дIабахай Джансаре хьажкIашка.

Юкъера лаьрхIача цхьан гектара тIара 70—80 центнер томар тIехьа хьажкIаш чуэц звенос. Тха лаьтта дикагIа хьувкъ «Одесская-10» яха хьажкIаш, — йоах Саламус, — хIаьта хьатIадоагIача шера уж хьажкIаш 300 гектара тIа юврг оаха.

Саламу участва болх дика вIаштIехьбаьнхаб. Комбайна тIара йоагIашехь хьатта дIа а йихье, сихха цIеи а йийи Гудермесски элеватора дIалу хьажкIаш, хIаьта аьтача гIадамех силос йолл.

Укх деношка Ильясов Саламу звено хьажкIаш чуийца ирга.

Ильясов Саламу хьатIадоагIача шера хьувкъама дард йоллаш ва. Кхашка дIаяхьа езача моттигерчей минеральни удобреней ялан оттаь ваьннав из.

Мара юхxе болх беш я Ильясова Джансари. Цо цунна ноккъостал дешшехь техника а Iомаю.

Джансарей цун звеноцарча дукххача мехкарашеи Урус-Мартанерча комсомолкай болам хьала аьлца механизаторий специальность Iомае лаьрхIад.

Джансаро звенос кхеьча хьажкIий хьувкъам боккха бало а уж кхера дIадахар а дукхагIа да. Цудухьа трактористаеа специальность Iомаяра чIоагIагIа уйла тIаихьай цар. Тхо механизаторaш хилча оаха хьо социалистически яхье вехаргва, — йоах Джансаре шийн марaга Саламуга.

ИльясовгIар сайна бола къахьегамхой дукха хиларах вай республике дикагIчарех я колхоза. Массехк шу да боахам пайда луш бола а колхозхой нийсагIа баха болабенна а.

А. МАГОМЕДОВ.

ДЕГ ТIАРА МОАРШАЛ

Н. С. Хрущевеи А. И. Микоянеи Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумеи Министрий Советеи цIерах германски болхлой-ахархой пачхахьалкхе вIашагIъеллача дийнахьа денз 15 шу дизарца дувзаденна вежарашха дег тIара моаршал дахьийтад Германе Социалистически единни парте Центральни Комитета хьалхарча секретарага, ГДР Пачхахьалкхен Совета председателага Вальтер Ульбрихтага, ГДР Министрий Совета президиума председателаго Вилли Штофага, ГДР Халкъа палата председателага Иоганнес Дикмага. Демократически Германе Къаман фронта Къаман совета президиума председателага Эрих Корренсага. Цу сийлача цIейца оаха моаршал а ку, дьзкъала а бувц, лазу Н. С. Хрущевеи А. И. Микояни, берригa немецки патриоташ, машара, демократена, социализма тIехьа мел латтараш.

Н. С. Хрущевеи А. И. Микоянеи белгалдоаккх, ГДР машареи кхерамалени чIоагIало, халкъаштa юкъерча доттагIален бартацхьоагIони цIенаш лелвор а хинна дIаатта хилар.

Советски халкъо массала дора а дергда, чIоагI а дергда ГДР-ара вошали барт-цхьоагIон, йоах дахьийтача моаршал тIа. МовстагIашта дIаховлда, Германски Демократически Республикa маьршача вахара моллагIча а тайпара тIаккхоцар, из тха хьерамаленна а тIаккхуладахьа долгеи чIоагIагIа бола иназ цунна духьалбаргболгеи.

Шоаш дег тайна да, лазу Н. С. Хрущевеи А. И. Микоянеи, цхьана, тIагIертта, са ца кходеллаш СССР-ей ГДР-ей халкъаца доттабьча къоасаме хьахинна вежарашха йола цхьоагIо совлуш а чIоагIлуш а дIагIоргхилара.

ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Германски Демократически Республика 15 шу дизара хетаь столицерча къахьегамхой викалий торжественни собрани хилар 6-ча октябре Кремлевски театре.

Президиуме — Германе Социалистически единни парте ЦК Политбюро член, ГДР Халкъа палата Президиума Председателa заместитель Г. Матерн керте латта ГДР делегаци, ноккъостий Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, В. В. Гришин, Ю. В. Андропов, В. Н. Титов, кхыбараш. ВIашагIкхийттарaша чIоагIа тIоараш а детташ тIаийцар немецки хьаьшийи советски кулгалхойи.

Собрани хьайийлар КПСС МГК хьалхарча секретара Н. Г. Егорычева.

ВIашагIкхийттараша чIоагIа уйла тIаьхьйта халийгIар КПСС ЦК Президиума члена, КПСС ЦК секретарa М. А. Сусловa аьча докладага. Вежарашха дола немецки халкъага дег тIара моаршал луш къамаьлаш дир электроламповой завода электромеханика-наладчика В. И. Ефимова, СССР Iилмай Академе межкдаьтта химически синтеза Института вокхагIа волча Iилман болхлочо В. М. Вдовина, № 12 йолча школа-интерната преподаватель В. В. Верщинина.

Собрание къамаьл дир ГДР делегацена керте хиттачо, СЕПГ ЦК Политбюро члена, ГДР Халкъа палата Президиума Председателa заместителa Г. Матерна.

(ТАСС).

ДОТТАГIАЛЕН ВЫСТАВКА

Германски демократически республика вIашагIъелла 15 шу дизаре хетаь йола выставка хьайийнай Ленина цIерахча СССР пачхахьалкхен библиотеке. Укказа хьалъоттадаьча книгашка иллюстративни материалашка, диаграммашка хьахьокх ГДР экономически культурни еррига областий вахаре социалистически гIишлонцъечара доккхий толамаш. Эрсийн немцийн меттала кепа техк арадаьнначи Н. С. Хрущевеи Вальтера Ульбрихтеи баькхашта, СЕПГ VI-ча съезда материалашта хетаь а лаьрхIа экспозиция разлел.

БЕЗА ХЬАЬШИЙ ЦIА БАХАР

МОСКВА, 6 октябрь. (ТАСС). Тахан шоай махка цIа бахар Германски Демократически республика 15 шу дизара хетаьча Москверча къахьегамхой викалий торжественни собрание дакъа лаьцаш хинна Германе Социалистически единни парте ЦК Политбюро член, ГДР Халкъа палата президиума председателa заместитель Г. Матерн, ГДР Министрий Совета председателa заместители уполномоченне лорапра министри М. Зефрин.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» ОКТЯБРЬСКИ НОМЕР

Кеша теха араьлиний КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома идеологически отдела «Агитатора блокнота» октябрьски арг1анара номер (№№ 19—20). Республике х1ара денна шерпуш латт Сийлахь-боккхачу Октябрьски социалистически революцие 47 шу дизара оц йола кийчо. Цу доарх1амерча денах лаьцна беседаш ерг1олаш журнала т1а кепа теха я «Сийлахь боккхача Октябра Шай» ахаш йола парте обкома идеологически отдела заведующе заместитела Э. Лина материал.

1-ча Интернационала 100 шу дизарах лаьца К. Селезнева статья — «Белхлой сийлахь вежарал».

«КПСС ЦК Пленума накъа долхаш» ахача рубрика к1ал я республика Госплана председатела заместитела Л. Гончарова статья — «Юрта боахам кердача рубежашка» бода.

Сий дола эрсий поэт М. Ю. Лермонтов вай 150 шу дизара хетаь я Нохч-Г1алг1ай педагогически институтта доцента Б. Виноградова статья.

«Зе ца деш бе болх» ахача рубрика к1ал я мехкдаьтта чакхдоахача завода Хаджиев Султана кулгалдеш йолча установка коллективо столицай 15 предприяте еррига технологически процессаш пайда дургболаш лелаярах лаьца Н. Петрова корреспонденци — «Москвичий печинах».

«Йоккхача химе т1ишлой гвардейнаш» ахача рубрика к1ал я В. Тихова корреспонденци: «Мастераш иштта хул».

«Дегаш айдеш болчарех» ахача раздела т1а а «Грознефтестрой» СМУ-9 партбюро секретара Г. Ширяева «Агитатор—коллектива си», Гудермесски промышленно производственни парткома секретара заместитела В. Шапина «Гойтара агитаце т1аьхех керда коталонаш яхара» статьяш.

Дына духьаларча темах да «Социалистически Осети» ахача газета т1ара кепа теха Кунта-Хьажий мурдех хиначи А. Х. Тимерханова «Со дыках тешаш» яха письмо.

Блокнота т1а корайсаг1аргья агитатора ХХII съезд хиначул т1ехьаг1а вай мехка а Нохч-Г1алг1айче а карагІдаьннарий дика цифраши фактащи.

Грознерча кондитерски фабрика коллективо арахецаш йола продукци вай республикага ахьча ца Іеш лоалахарча республикашка а ххоач. Дуккхача тайпара конфеташ арахец цо. Масала, «ирис», «золотой ключик», карамель, шоколадни изюм, ахьяраш. Иштта арахеш цига пряникаш, печенеш. Ерригаш а цхьан цехе ца еш ши-шиїй цехашка, бригадашка хьаж уж.

Нйс бетта продукци арахецара план 110,6 процент кхочашъьяй фабрика коллективо, х1аьта цехашта юкъе латтача яхьо котъьнний Сологуб Ольга мастер йола карамельни цех. 115 процент кхочашъьяй коллективо 9 бетта план. Къаьстта дика къахьегаш я цеха Беломышкина Аннай коммунистически къахьегамк бригада. Сменах 300 килограмм арахеца езача 500 килограмм а кхы совг1а а конфеташ арахец. Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дузача денна доккхийча къахьегамя толамашца пикъа яха лерх1аш я цеха коллектив.

Д. АМАРОВ.

СУРТА Т1А: (аьрдехьара аьттехьа) карамельни цеха мастер Сологуб Ольга «НФЗ» ахача машинаца «Золотой ключик» аха конфеташ еш йолча Котельникова Надеждай балхага хьовлаш я.

И. Плисов сурт.

Республика кхашка

ХЬАЖКІАШ ЧУНЙЦА ЯЬННАЙ

Дика чунйцар хьажкІаш Наурски производствени управлене Ленина ц1ерачча колхоза шоллаг1ча комплексни бригада механизаторашта.

Ялатийна лаьрх1а боигаце йиттар 190 гектар хьажкІий. Уж чунйца ьлар бригада коллективо. Цу т1ара ьлар б1аьш центнераш баьшка дика хьажк1аш.

ХьажкІаш чуцача ьнцар айдеина, шоай ина ца яхобаш къахьийгар механизатораша. Къаьстта белгахваккха веза комбайнер Гайтаров Шена, Х1ара дийнахьа 10 гектарал к1осиг1ат1а йоацаш хьажкІаш чуцар цо. Цунца болх беш вар тракторист Жуков Михаил.

Шоллаг1ча агрегата т1а балх бера комбайнера Колпиков Михаила, тракториста Солнышкин Дмитре. Дика хьоххамаш доахар цу нееккъесташа а. Цхьаккха ди д1адоланаш 8 гектарага кхачналца хьажкІаш чу ца эцаш.

Дика д1адуъ гуйран ялат а. Плаг 1300 гектар йолаш 900 гектарал совг1а ялат д1адийка баьнаб бригада механизатораш. Гуйран д1адув деррига ялат д1адийна даьккхара т1ехьа къовсам леттабеш ба х1ана механизатораш.

М. ТАЗИЕВ.

Балхаш чакхдоалаш латт

Шелковски производствени управлене «Червленский» колхоза шурий-товарни ферме водаш гьнналара кеа Кульчубоа Нетра лакеча трактора тата. Цхьан к1оага чу силос д1аелла бовла бахх уж. Х1аьта кийчбаь шоллаг1а бола к1оаг. Массехк сахьат даьлча кердача к1оага чура силос то1ае эдалургва нов. Кульчуков.

Колхоза механизатораша дика къахьетарах ш1аккха сеца латтац силос д1айоллараш.

Се тессача хана шоай агрегата юкебар тракторист Федюшкин Анатолий комбайнер Таманин Николай. Сиха техникага а хьейе болх д1аболабир цар. Ловцача хана тонар т1ехьа хьажкІашца трактерни лафети аьтаьа т1аламаншца автомашини хьалаьа. Уж д1аханахьа хьаькъестаь 4 автомашини иштта тракторни лафета-ши а цига. Ш1аккха комбайнаш сеца ца леттийтан дика къахьег шофераш.

ХьажкІаш чуйбе кулгалдьина ххьача сиха еш тракторстеша Зимин Дмитре, Тиханов Анатоле. Цар сменин норма кхочаш ца еш цхьаккха ди д1адоди.

Терко ю деннахьа а дика а гуйран ялаташ д1адера. Х1аннехьа уж д1ахийнад 1565 гектара т1а. Х1аьта кхы д1адувш а латт. Доккхий толамаш дика трактористаша Бушин Ивана, Киселев Александра, Болдырев Николая.

«Червленский» колхоза механизатораш деррига гуйран балхаш 16-т1а октябрь хьаг1акхачалехьа чакхдала аьлла т1амйца декхараш кхочашдеш ба.

А. САЛОВ.

Нормаш т1еххоачашъю

Гуйран ялат д1адувш ба Грозненски производствени управлене «Советская Россия» ахача колхоза механизатораш. Х1анзале 50 процентал совг1а ялат д1адийнад цар.

Ялат д1адуъча дика къахьег тракториста Эднев Джалила, сельщика Юсупов Ша. Цар 9 балха дийнахьа 191 гектара т1а ялат д1адийнад.

Социалистически яьхе хьалхара моттиг яккхарах цу механизатораштаккарара хара тела ц1е эьмнели ахчал премии енна.

Дика къахьег тракториста Бакашева Седиха. Т-75 марка йолча трактора норма 32 гектар йолаш еменах 45—50 гектар ялат д1адув. Х1аьта дуккха за йоацаш цхьан дийнахьа 57 гектар а д1адийра. Сельщикаша Берсанукаев Абубакара, Такалиев Хьамида, Абумуслимов Абузида йоккха терко ю ялат дика д1адера.

Ю. ФОЛОГИН.

Сихде гуйран балхаш

Республика статистически управлене динахьа пхаланг1ча октябрга чуийцай 11 эзар гектара т1ара хьажкІаш. Совхнарчул дуккха а к1езиг1а я уж. ХьажкІаш чуцаца а уж печчахьаккхина д1ачулара а балхаш геттара эсала ду Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Шелла управленешка. Д1адахача пхе дийнахьа 1603 тонн мере хьажкІаш д1ачуннаш д1айиъча лункташе. Цу г1улкха оарцаг1бола беза боахамий кулгалхой, специалистеш производствении управлений болхлой.

Совхнарчул дикаг1а чуцаш я шекара сменла. Ннйссе ах гаргга бола хьувзъбе чуийцай. 60 процент гаргга дерча кхашнара свекла чуийцай шьелахоша, урусмартанхоше, х1аьта наьсарнай т1ехьебисаб.

Колхозашкарен совхозашкарен 75 эзар тонн свекла хьачуийцай шекара завода, планех 37 процент хул из. Свекла дуккаг1а д1айийнача Шела управлене боахамашна 40 процент кхочашъьяй уж иийчьнаа план.

Гуйран ялаташ д1адера план 39 процент кхочашъьяй, 784 эзар гектара т1а д1адийнад уж. В1аьсти д1аосча мультураишта лаьрх1а аьхад 74 эзар гентар, а 43 процент яаьтта. Хургбоача хьуньаьна дуккаг1а г1ойг1а беш да Сунженскии Грозненскии управленей боахамаш.

1964-ча шера 5-ча октябрага колхозашкарен совхозашкарен иннаш чуаьцарах, гуйран ялаташ д1адерах, зйль акарах йола

СВОДКА

Грозненски	72	44	51	43
Наьсарен	[illegible]	[illegible]	[illegible]	46
Ножай-Юрт	[illegible]	[illegible]	[illegible]	39
Гуьмсен	[illegible]	[illegible]	[illegible]	51
Урус-Мартана	57	56	54	40
Шела	48	57	39	48
Шелковской совхоз	100	—	—	—
Министерствин колхозашкарен совхозашкарен а	53	36	40	44
Наурски	62	33	31	45
Шелковски	70	—	45	25
Мензаиведхоза колхозашкарен совхозашкарен ерригаш а	82	33	34	38
Грозвино совхозаш	85	—	48	77
Консервни объединени совхозаш	69	—	45	68
Снопатцидан треста боахамаш	69	37	64	41
Юрта боахама республиканеки опытни станци	64	41	8	30
Ерригача республика г1ойла	60	48	39	43

КОМСОМОЛЬСКИ ДЕШАРА ШУ Д1АДОЛАДЕННАД

Вай мехка коммунистически общество хьалъяра декхараш хьадех х1ара к1ант-та саги йоІи, берриге советски нах марксистско-ленински теори к1оарга йовзаш хилар. Политически дешара кердача шу д1адоладир укх деношка б1аьш кагийча нахех мехкарашех. 340 саго дешаш йола комсомольски политпросвещене 15 кружок я тха районе. Х1аьта, партийни дешара сете дешаш ва 560 к1ант-та саги йоІи. Комсомольски политсета цу 15 кружоках 4 комсомола истори Іемадеш я, В. И. Ленина биографи Іомаш — 4 кружок, «КПСС истори» аха тема Іемадеш цхьа кружок, х1аьта 2 семинар коммунистически кхетам лупш 3 семинар Іилман атеизма хьехам беш я тха. Цу ерригача кружокашна хьеха хержаб опыт йола пропагандисташ. Цу доарх1амерче балха массехк шера кулгалдеш бараш а к1езига бац царна юкъе. Дешара шу къаьстта дика д1адоладир Лорсанов Х1арон пропагандист волча «Южный» ахача совхоза 1-ча отделенерча комсомольцаша. Цо цу кружокашта кулгалду ер кхоалг1а шу да. Цхьоалг1ча октябре хиначчи занятe цо даьчча къамеьлага ч1аест1а уйла т1айохийташ ладийг1ар дешархоша. «Вай замаи характери дунех коммунистически болама генеральни линии» ахача темах дика кхетаргболаш дийцар цо ладувг1арашта. Лерттa чулоацам болаш, дика кхетадеш жопаш тийлар цо цига даьча дуккхача хаттарашта.

Иштта безаме чакхъьлар занятеш Л. Шилова кулгалдеча комсомола истори хьехача кружоке а. Шин сахьата а сааш йола занятеш ладуаг1ар уйла ше ешча материала ч1оаг1а т1аерае харца царна ха д1а иншта йоза да хойташ 2,5 сахьата занятеш а ма1аьйир цу опыт йолча пропагандиста.

Ладуг1арша боккха пайда а эцаш занятеш хилар ноа. Чакаев кулгалхо волча Центровски школерча нов. Решиев керте латтача «ХХ партсъезд» ахача колхозерча, Ансултанов пропагандист волча «Автуринский» совхозерча кружокашна. Цхьабакъда, цхьайолча кружокий пропагандисташа, мехкашцарча организацей секретараша селла лоарх1аш болаш-м лархІаш ца т1улахк. Шин хиннахьа занятеш яьнц «Автуринский», «Шалинский» совхозий кхоалаг1ча отделенешкех «Дружба» ахача совхоза шоллаг1ча отделенен. Уж кхочамбоацараш д1адаьхад. Вахьда, цу кружокий болх бокъонца ВЛКСМ комитета т1ахьожама к1ала-м хургба.

Цул совг1а районе к1ашаг1ехкай пехчий кхалнаха политически Іилмани знанеш хьехаргйола политграмота 60 кружок. Цу кружокашка культурно са а лелаш вай парте политика Іомае йиш я кхалнахьа. К1аьта пропагандиста б1арга я гуш хилларах, пахах йола уйла хувацалу нехчий кхалнахьа. Цу тайппара, к1езиг-дукха ха лелча кхалнахах шоаех хьакул пропагандисташ. Политграмота кружокий хьалхара занятеш дика чакхъьлар.

С. ПАИХАЕВ,
ВЛКСМ Шела комитета секретара заместитель.

Укх деношка балхаш сихденнад Молдаверча чхьаг1ар доаккхарий. Республика колхозаши совхозаши сихдаь чхьаг1ара сортех йола кемсаш чуцаш я.

Укх шера молдавски промышленносто чакхйоаккхаргья 650 тонн кемсаш, кийчъергда 44 миллион декалитр столовни десертние чхьаг1ар, цунца дуккхача дунен хьакъашта юкъерча конкурсех сий даьккха дола «Негру де Пуркарь», «Фитаска», «Каберне» аха чхьаг1араш а долаш.

Республика дикаг1чарех доаккх1ача «Пуркарь» ахача совхозо укх шерарча кемсех хьалхара миллион декалитраш чхьаг1ар кийчдаьд. Укхаза хьалу кхоъ «доше» медаль аьнна дола «Негру де Пуркарь» аха чхьаг1ар а.

Сурта т1а: совхоза бохьло Папанган Мария кемсаш чуцаш я.

Л. Портера сурт.
ТАСС фотохроника.

ШЕФАШ ТАЙП-ТАЙПАРА ХУЛ

Республика 26 промышленни предприяти я т1ехьадусача боахамашта новкъостал деш, цар экономика айяра хьинаре дакъа лаца г1ерташ. На пайдане г1улакх вайцига эггара хьалха д1аоладаьд коммунистически къахьегама сийлен ц1и лелаеча Грозненски нефтемаслозавода коллектива (директор нов. Кашаин, парткома секретарь нов. Захарченко). Завода коллективо шефство делаш Урус-Мартана производствении управлене «Красноармейский» совхоза.

Совхозой заводок цхьана ьнча совещане шоай боахама экономика айяра сагатаг1а де дезараш, шоашта малаг1а новкъостал эш белгалдаьккхар совхоза директора нов. Павловске.

Цу хана дехз совхоза болхлона ч1оаг1а безаш т1ааш шоайцига баьхка технологаш, операторш. Х1аьта нефтемаслозавода партийни организаци юртбоахама къахьегамхошта дика шефски новкъостал де г1ерт.

Коммунистически къахьегама т1ехьара болам в1ашт1ехьбоаккхача а г1о ду завода коммунисташа. Ялат чуцара балхаш сихденнача хана совхоза кхашка, фермашка каст-каста б1аргаго йиш яр завода художественни самодеятельность, агитатораш.

Цул совг1а заводе совхоза техчески новкъостал ду. Іаш замалаь доакъар хьат1аозара металлически соплозаш яьй, ялат чуцача агрегаташта 10 ответуштель еннай, юртбоахама машинашта ешача цхьайола оатхалаш хьам, токарни слесарни инструмент ду, яхьйола еша х1амаш а тел.

Иштта завода коллектива ца делхарца новкъостал даьд Шелковски производствении управлене агрохимически лаборатори в1ашаг1йоллача а ешача оборудованеца из кийчъеча а.

Завода экономисташа тохлаш бу юртбоахама продукцега д1аводачуи, цуи мах лохбара вньъаш тех.

«Горац» ахача совхоза шефски новкъостал дика ду крекинг-завода коллективо а. Совхоза шоллаг1а х1ама еше а оарцаг1боал завода болхлой, партийни организаци.

Цхьабакъда, цхьайолча промышленни предприятей кулгалхоша иштта лаьрхх1а белаш из г1улахк. Хьаьнарга вай, масала, республикански автоуправлене таксомотори боахам (начальник нов. Филинцев). Ше шефство делхае езача Шела производствении управлене Ленина ц1ерачча колхоза цхьаккха бувзам бац цун.

Ножай-Юрта производствении управлене ХХII партсъезда ц1ерачча колхоза лайра новкъостал лаш Грозненски хлебокомбинато, х1аьта Сунженски управлене «Красный октябрь» ахача водопровод йилла йолаьча леттийтай «Водоканалтрест».

Цу тайпара масалаш кхы а деладе йиш яр. Иштта деш хилаш шефски новкъостал. Промышленни предприятей кулгалхоша кхетале леза шефски новкъостал дар компанейски г1улакх доацаг1а.

З. АХМАДОВ.
КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома юртбоахама отдела инструктор.

ТЕШАМЕ Г1ОНЧА

Са дувца безам ба тхоай «комсомольски прожектора» балхах.

Эггара хьалха дувцарга аз «прожектора» структурах. 6 отделенех латташ боккха боахам ба тха «Джалка» аха совхоз. Цудухьа оаха лаьрх1ар ер да: х1ара отделене пхи-ях саг юкъе а волаш, къаьсттача планах болх беш шин «КП» штаб я. Отделеней «прожектористашта» кулгалдеш я плакаш ч1оаг1беш а уж кхочашъьярга хьожаш а йола совхоза центральни штаб. Цу тайпарча структуро йиш хулийт болх оперативни бе. Хьаштдале ерригача отделенешка цхьа а йиш я рейд, е, натахьа санна эше, беррига «прожектористаш» цхьан участка т1а хьожабе а торо хургья.

Мишта хила еза «КП» штаба состав? Цунна юкъебохийташ бола комсомольцаш белгтала эггара денали хьнарн долашаг1а бараш хила беза. Цхьабакъда, са дувца безам бар кхы деш да: «прожектористашна» специалистанш. Дукха йий-теш «комсомольски прожектора» юкъе болх беш къона специалисташ болаш йола колхозашн совхозашн? Уж тайна моттигаш нагахьа кийсдойя тамаш я. Тхона хетаргахьа «КП»-ва юкъе къона специалисташ чуоаяра йоакхо ца еча комсомольски баьччаша лер г1алат да. Тхона ц1аккха а дидлургаш оахош д1айолаь боккха ши рейд х1ама ца хулаш тхоай йиса. Цхьаннахьа хьежар тхо — тоаза х1ама в1ашт1ехьа кар, шоллаг1чахьа хьежар — цига а иштта порядок ар. Цхьа ха яьннача г1одла тхо хьожаш хиннача участкашкара доккхий кхочамбоацараш гучадьхар совхоза кулгалхоша. Мишта? Оаха тхоай декхар диза кхочаш ма вой. Х1аьта тхо Іехадаь хиналх нар, дола х1ама в1ашт1ехьдолаш санна хийтта «прожектористашта». Цу г1улакхо новкъостал дир тхона тхоай г1алат малаг1а да хара: рейда юкъе ванар цхьаккха а специалист тхо хьожаш хиина боахама дакъа бокъонца ловзаш къахьегам в1ашт1ехьбаккхарах кхеташ, документаш мишта оттавьаь хоаш вола саг. Х1анз «Джалка» ахача совхоза «КП» центральни штабе болх беш ва кхерамален техника г1улакхашта вола инженер Абубакаров Ярак1а, механик Далалов Муса, электрик Четигов Гумар, зоотехник Бушуева Лида, яхьйола къона специалисташ.

В1ашт1ехьа-т1ехьа ю ойлаш «Прожектористашна» дукха «сигнал—молнеш» тал боахама кулгалхошка. Уж чакх1оалаеча цар т1а ладаьраш укх тайпара дешаш хул. «Де дезар дар нех оаха!» Кагийнах лог тийна ба лиеаш болх кийса а ч1оаг1а а беш хилавах. Цу тайпара «прожектористаш» гургалаш леттараштa тара лет тхона: гургал а техе, колокольне чура ц1абелх, «сигнал д1а а лийа»—жоп карга хьеж. Цхьан хана, харц лувргаш со, оаха а лаьцабар цу тайпара лийь. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа кхийтаь тхо г1ар дукха а еш, дешаш практически къоастадара ыстара тхоаш латташ хилларах. Тхоай сердалов ашна ыстара т1ехьайнсача участкина т1аевзае, т1ехьадисара бахьанаш лаха а уж д1алаха а лаьрх1ар оаха.

Совхозе дукха хана иенат1ехьабиса хьабоаг1а деттача доахара боахам. Цудухьа оаха тхоашта хьалхашка декхар оттадаьд фермай болх тоабе, аьлла. Рейдаш, доаркашцара беседаш, совещанаш лаьгалулар. Саббараг1а, т1аг1ертта гучадоахар оаха кхочамбоарараш. Доаркашта хьехаш лора, фермай заведующешта хьехам телор специалисташа. Уж х1амаш баьхан делаш шурий-товарни фермаша дика тоабир шоай болх.

МТФ-ашка хьежаш оаха рейдаш аьчул т1ехьаг1а тхо тайшар, массе а ферме толашаг1а йола опыт юкъекхухьаш ца хиларах, доахан кхабама нерда методаш лелаеш ца хиларах, доахан механически дерчаца уйла к1езига еш хиларах, оаггигаеча телхаеш хиларах.

Совхоза 1-ча, П-ча, Ш-ча отделешка доалан кхабара даьхе г1ейтаан хиьд. Тха совцесо фермашта доаттадаьд патока — дика доакъар. Цхьабакъда, кийчде везача тайпеа кийчдеш хиналаш оаха патока. Я карпахьа негадеш хиналх оаха из е дукхьал ий т1а 1е а летта аьлах д1аоцеш хиннад. Х1аьта эттара цул дикаг1а дола хий гувда а луш Іеухаш хиннах доахаана когашта к1ал.

Іаьсий малашера дукхаг1а бахаш искусствении шурийца Іаьсий кхаба па тугаш бар. Х1аьта из бахьан деналаш Іаьсий даккхийта дукха доахан лаладе дезаш хулар. Цхьабакъда, Іаьсий х1аьта а цамогаш хулар. Уж д1аеш а моттиг1аш йолаш.

П-чах Ш-чах отделешка во кийчъеш хиннай искусствении шура: жамых а мел токаш хиннаци пураз. хьастарод хий теха лозача метте лоача хи чура ц1аеш т1еза хай дийттад. к1езига йийттай минаселементаш. Іаьсий памогаш хулар. дуккха к1езига т1адеттaлора царна. Уж доккхадеш дукха доахан леладе дезаш хулар. Х1аьта цо йоккха новкъарле йора шура аннхара плана кхочашъяра.

Іаьсий кхабара болх ниеса в1ашт1ехьбаьнка хиннача IV-ча отделене ферма Іаьсий лош цоттиг эзар. 650—700 грамм дуьм ч1аккетар Іаьсиита, план 400 грамм мана йоаччча метте, шура к1езигаг1а дуй из за доахан лелалора Іаьсий юкхьоенаш к1ана ьнча пига искусствении шура дика а ешшача бохраме а кийчйора.

«Комсомольски прожектора» рейд чакхъьнначул т1ехьаг1а совхоза ВЛКСМ комитето сихха де дезар дир гучадаьха кхочамбоацараш д1адахара шурий-товарни фермай болх тоабара. Йьшкаш хьайнр е1амаг1ъедаь довкъараш кегадара. искусствении шура дикаг1а а дукхаг1а а кийчъергйолаш в1ашт1ехьбаьккхар болх. Комсомольцаши кагирхоби доакъараш кийчде воскресникаш деш бар. Х1ана фермашкара г1улакхаш тоаленна гу тхона. Нагахьа санна д1аннхача шерашна тха совхоза хьайбай боахаме лелаш хулаш хинналале а укх шера зе ца хулаш чакхъяла меташ я. Тхоай балха т1а дикка аьттуь балар лоазі оаха цупах. Х1аьта а оахош к1ахе еш йола рейдаш-м йитанзар оаха. В1аьсташ юкъе ароках т1а на доийитаь гура кьа дийна ялаташ лорадар духьа уж чуначча хана йора оаха уж (к1а к1алиллара план укх шера 310 процент кхочашъьяй тха совхозо). Оаха ялаташ лорадора, техникаш пайда иншта еш хьожаш рейдаш йора, х1аьта х1ана хьажкІаши шекара свекла лораеш ца тхо.

Фу ха деза «прожекториста»? Дукха х1амаш да цунна ха дезарги. Из ше лаьрх1ар чакхдеккха деpта а ший деша г1ара ца воалаш хила а веза, агитаци е ха деза цунна. Уж ха деза х1амаш ца вай лицдолийтараш. «Прожекториста» лархІа ха деза кулгалхо терко йоалаш хиларах боахама мел зе дола. Из д1ахьокха Іомале. Д1аларх1а: цел г1ойле лургья керда метод юкъейоалахо. Цифраща д1ахьокха из — из а мердачо ерг1ола дикаг1а йола пропаганда. Цу г1улакха лаьрх1а экономически анализа общественни бюро в1амаг1ъелай оаха «КП» центральни штабе. Из бюро лоарх1аш бе ше Іомалургйолаш а комсомольцаш Іомабергболаш а я. Шоай г1улакх дезаш бола нах ба бюрона юкъебоаг1араш. Иштта ва тхона хетараш. Оаха зех юташкарча «прожектористашкара» лоацца хетараши шоай предложенеши газетага г1олла хьаяпар. Хьадувла загадьл вай, опыт х1а-юха ний вай. Цо новкъостал дергда вайна вай болх тоабара, х1аьта цу балхах баьрбола пайда боккха а ба.

И. КАМАЕВ,
Шела производствении управлене «Джалка» ахача совхоза ВЛКСМ комитета секретарь.

КОММУНИСТАШ — ЛОАРХIАМЕРЧА УЧАСТКАШКА

Дагавгаlа соахка «Назрановский» совхоза коммунистийн отчетно-хоржама собрание шоаш гулбеннача хана чlоагlа новкъа а хеташ шоай балха юкъеро кхоачамбоацараш дийца а уж дIадахара накъаш белгалдаькха а.

Цул тlехьагlа цхьа шу даьлар. Укх деношка юкъ а кIашагlкийнчу отчетно-хоржама собрание совхоза коммунисташ, отчетни хана баьча балха итог е. Ала дезаш да, укх шера совхоза коллективо дийнка къахьегаш толамаш даьха хилар: ах шера дуух дIахалара плаи 103 процент кхоачашъяьй, шура — 104 процент. ХIаьта дIаькха а пачхахьалкхена тха дIадеипадан укх шера мисеу духха — 113 процент кхоачашъяьй плаи.

Отчетни доклад еш къамаьл даьча совхоза партбюро секретара пон. Сукиева аьлар: «ХIанз а дукха производственни участкаш а совхозе дукха кхоачамбоацараш доахкаш, бе безаеча гайпара болх ца беш. ХIанад из иштта? Цунна дала жоп ер да: укхазара цхьаболла нах шоай болх безаш, производство дегlайоагlаргйола резерваш йовзаш боцаш болхлой бац.

Масала, хьаьнаргьа вай Пхьилекъонгий-Юртара отделеш. Укхаза геттара кIезига ба коммунисташ, хIаьта царех а цхьабараш балха йоагlаш йола терко еш бац. Цудухьа, отделение къаьстта во лел кхетама а организаторски а болх. Шерра шера а кхоачашдац отделение коллективо ший деккараш. Укх шера укхаза эггара кIезагагlа хьийкъал гуракьа дийна алар. гlоша доакъар кийчдара плаи 16 процент мара кхоачашъяьйац. ТIаккха, из кIалла а да мегаргдоаца гlулакх ца хилийта, фу даьд отделене? ХIама даьдац. Нагахьа санна, совхоза а, отделене а кулгалхоша отделене болхам дегlаболабара терко яьлаге, коммунисташ лоархIамерча участкашка дIасттабаьбаларе уж кхоачамбоацараш хургдацар.

Иштта хьал да Яндерча отделене а. Отделене управляющи пон. Мальсагов коммунистий бокъонца йола онера йолаш вац. Пхьилекъонгий-Юртарча отделене санна укхаза а геттара во лелабу политико-кхетама болх, шерра йоаржаяьян социалистически яхь. Бакъдар аьлча, отделене коллективо цхьадола балха толамаш даьхад. Районе эггара хьалха хьекха льаний отделене силоса лаьрхIа йола хьажкIаш, чуийцай дика кхеть шекара свекла а. Уж толамаш кхы а лакхагlа хургдар нагахьа санна Альти-Юртарча отделене санна лоархIамерча участкашка керте коммунисташ латтаре. Цу вай йийцача шиц отделене дика хьувнкъам ба — Альти-Юртара отделени, укхаза дукхагlа бола коммунисташ кертерча участкашка къахьегаш ба. Цудухьа, отделене коллективо массадолча хьокхацашта дьалха йода.

Совхозо дика кхеньй хьажкlаш. Хьалхе даьча лоархIамашка хьаьхьокх совхозе дизза ший деккараш кхоачашдергдолга. Кхашкара боккха пайда эпанrба совхозо. Пхьабакъда, хьайбай боахам лелабу уккала. Хьажалаш моаш. Деахен lангара дахара совхоза эш 9500 тони гlожа доакъар, хIаьта хIанз а 1840 тони мара lалашдьаьдац. Доахана ошаш дола доакъар lалашде йиш я совхоза. Шекара свекла лордаш тайп-тайпарча баьццица эйича, хIанз lалашдьаьр нисcел доакъар хургда.

ДIахо боалаше цхьана моттигe гулде мегаргда къона хьайбаш. Фу лургда цу гlулакха? ТIаккха аттагlа гlулакх дулургда хьайбашта, хIаьта лакхлургба хIараие бехкьоккаш. Дукха дийцар собраие общественни боахам деrIабарах лаьца. Ше къахьегача хIара коммунист бокъонца вола да хила веза, производствана эшараш фуд хоеш. Къахьегаша онсалие лакхъе гlерташ — из дар собрание дийцачоа юкъера кортерлар.

Отчетно-хоржама собрание вехдa партбюро хержаш, дийцана денах соцам тIайийта.

М. ХАНОЕВ.

СИЙЛЕН НОВКЪАЛ

1961 шера июль бетта Мальсагов-Вохвалера Выборгски «Электроинструмент» яхача заводе говзалаш lомае ахийтача дешархой группана хиннача Мальсагов Самата лайр токара-инструментальщика чоалхане говзал lомае.

Юххьанна хала дар. Ше херда професси йоагlаш хержавщ-иц аьнна хеталуш минуташ уттар. Чертежаш деша ца харо, йоагlаш йола инструмент харжа а хьакха а ца харо Самат декхе воаккхаш каст-каста нийслора. Вола ма велдице а довзадар цунна чертежаш, станокаш, инструмент. Хьалхарча кlирах Саматаги ше болх бергболаш станок йита лоархIавнар цун хьехархо, оатхал иштта хьае еза, мичара хьакха еза, нийсъе еа дlахьехар но ший ученикаа. ХIаьта а Самата цу саньата кхетадаиар станока тIа оатхалаш яра гlулакх. Бакъа, чlоагlа ховр цунна станока тlа сага новкъостал е доацаш ше болх бе, ший хьехархо волча В. Федосова кхуз воrIа йоацаш оатхал хьае.

ДIаккха а дицлуредаш Самате ше цхьаь токарни станока тIа болх бе эхп, болата оатхал хьае воладенна ди. Пхьаддха хало а йоацаш резеца болата шолх доаккхийе синна хеталора цунна. Ший хьехархочуа а сихагlа ше оатхал хьокх моттар Самата. Ученика беча балха раьзе хиина воланча жаш латтар цун хьехархо. Самата станок соцайтар цо.

— Самат, иштта-й итт оатхал а ерзьна lа, — аьлар Федосова. — Бука а ца ухаш нийса латта, дукхагlа бlарахьежа лембацита. БIаргаснеш дlадохка. Иштта сих а ца луш болх бергба lа, Самат, со завкоме вода.

Самат ше висар станока тIа. Кхеравелар из. «Оатхалаш харцахьа аз йойя фу хурга-хьогI уккех, — йоахар цун дего. Хьехархочуи такхд, тоне езарг ма йий брак. Футтаройца сащна эггара а чоалхане йола, чухьа хир дакхка еза оатхал а нийсъенний-ех. Брак а йоацаш аз дика оатхалаш егъа аьлна кеташ ва-хьогI из. Я сога брак йола оатхалаш а дIата сох вола веал-кIегI ер», — иштта хьувзар Самата керта чу уйлаш.

Массехк минут яьккхар Самата ше малагlа дерга на хоаш. ТIаккха станок кlеззигагlча обороташ тlа еттайир цо. Йоалайитар станок, ега оатхалах хIахьохаллийтар резец, чехкка аьтта оагlорахьа ихаьккхар супорт. Эш-эшача кlеаргалента хьоппие резец дlокхьалхашка а дьяхха ходовой винт йолаяийтар цо. Вишача тайпара дlоахан дола хир даьккхачул тlехьагlа чехка резец дlа а яьккха, станока ренорe йолаллийтар Самата. Пхезза вIашта из тайпа хIама а даь ший хьехархочо еш хиннача тайпара йола оатхал дина цо. Сих а ца луш хьай а пхиалла оатхал даьча тlеxьагlа, ший хьехархочо санна обороташ а оттаеь, нийсса оатхалаш хьокхаш хьийдора Самата.

— Шоаткъа минут дьинача гlолла юхавенача Федосовна вовзадар ший ученик. Верригa хьаларашек даьттaшeн а виза ше яь оатхалаш яьшка чу ехкаш воаллар из. Дукхха бола токараш хьогаргбоалаш яр цо яь оатхалаш.

— Саша, хьажал, — аьлар Самата хьехархочо, цу хаина юкъеда тlехвоалаш латтача мастера Сапожникова, оатхалаш дlа а хьекха. ХьатIа а вена, тlаклалтIа а йоалаш хьажар из оатхалашна. Ала хIама доацаш дика яр.

— Масса яьй lа брак йолаш? — аьна цlенхаштта хаьттар мастера Саматага, цу хаина бlарганца станока гонахьара толхаль оатхалаш а лохаш.

— Брак яьйй-хьогI укхо, — аьлар Федосова, — Кхьметтал цхьаккха брак а яьяц! Иштта бола ученикаш кlезига нийсбенаб сона!

— Хьо, Самат, вехьа льтта-вац бlаргачна кIирах станока тlа, — аьлар мастера. — Сона хетачох хьох дика мастер хургда. Аьттув балба хьа! Самата из дар эггара докхагlа дола совгlат.

Смена йистеньча ерригача цехе йоцар Самата кийчьнь оатхалаш. Самата лоацаш доахар берригача новкъостaшна. Цеха начальника Ф. И. Кхоацова а боккха ловца баькхар Самата.

Иштта дlаболабир ший новкъ Мальсагов Самата. Ванъхилар Сапожникова аьнар. Механически цеха дика мастер хилар цох. ХIанз цун смена цехе керттора яр...

Дикача нахах

...я. Болх геттара дика бу цун сменерча токараша М. Ханхоева, Д. Боголова, Я. Дахкильгова. Сменах йоагlа задани 125—130 процент кхоачашъю цар, хIаьта слесараша Печоевгlар К., И. — 140—150 процент. Болх дика а чехка а бу фрезеровщика П. Костоева. Завода рационализатор ва из.

Чlоагlа терко ю мастера Мальсагова ший смена болхлоша дlадехарий. Цун смене дaима дика порядок латт.

Иштта ва тха Самат.

В. ТИМУРЗИЕВ,
Ильсарео «Электроинструменте» завода воккхагlа вола инженер-технолог.

Шоаткъа шера боазаргйоахаш кулдаенна Душанбе. 1924 шера адаш lоаlашка а даха иттех топара кlалг яа дагlаш зIамига кишлак (юрт) мара яцар Таджикистана столица. ХIанзара Душанбе — 300 эзарел дукхагlа саг чу а, вазаш Таджикистана культурни а промышленни а центр. Къона город хадаиаш хьаьнаш латт, хьалха яьсса валача моттигашка хьальотт дукхаза вlаштlардаь цlенош.

Республика юбилей хулача хайе столице улицаш хоъергьа 640 моттиг йолча гостиница панорамни кинотеатрец хозача дlаненца.

Суртa тlа: Кхадача панорамни кинотеатрера дlахьежача, бlаргагу город.

В. Куйова сурт.
ТАСС фотохроника.

Коммунизма низ бола зIыргаш

Вай мехка толаме кхоачашъеш латт коммунистически общество хьакъхьара сийлахь-йоккха программа. Промышленность, юрта боахам чlоагlа дегlаккхудара, хIанзарча lилман а техникалаш кхараrlдынарий ларда тlа lалашдеш да халкъа цахара боарам дахадиа льахболта.

Коммунизмага бодача новкъа советски экономика сихагlа дегlалхара чулоацам боккхагlа болаш йолд показатель а халкъоцна къаман доход, социалистически накопленеш потребление фондаш хьаярен ше цаl нара боаца хьаст из хиларах тарра. Укх тIехкьарча итт шера 2, 3-зза дукхагlа хинпай из, бахача пахаш хIара сага сих лаьрхIача — 93 процент.

Социализме ерригa къаман доход къахьегамхой доалахьа я, капитализме цун деккхагlа доли даьхьа эксплуататорски классашка удадеш долча кхоте. Иштта хиннад мехка бахача берригача нахах 15 процент мара боацача капиталистанеи помещикашеи, совдегархоша а кулакаша а къаман доходах 75 процент «юаш» хиннача пачхалха Россе. ХIанзарча капиталистически пачхальалкхенашка доал дечa классашна дlаьхьуладу къаман доходах 60 проценташ совгlа дола дакъа. «Паргlата дуне» оалаш долчун мехкашка къаман доход дlадекъара даькъе «революци» а хиннай, капиталистаци болхлойи цхьатарарча хьалашка а бах аьнна ала гlерташ буржуазни экономисташа дувцараш вахаро ше харцу. Кхьмотех монополей орган долча «Уолл-стрит Джорнал» яхача газета а мукlарло де дийзар ВIашагlкхийттача Штатанка 40 миллион сагъ вьо ваьш хилара.

Къаьстта а халача къала тlа ба америкаиски неграии вагий фермераш. США конгрессага ше яхийтача послание тlа «мехкарча бедиякех нийсед ахаш хIана бац, аьна бараш юртбоахама районашта кхоачаш хилар» ца хадиа валавбар президент Джонсон. Царех да батраний доккха вокар, маьхка чlегилг ела ахча дакъа цоттиг лелаш мехка гlолла баьнна лела-сезонни болхлой, вахарах бехъ, хьабе болх боацарий эскар доккхагlа хулийташ бола вагий фермераш.

«Саокагlа нах» итташ миллионаш ба хIанз капитала дунен чу. Масала, США хьабе вlалла а болх боацаш бола нах, официальни статистико бlарг-

ОБЩЕСТВЕННИ ПОТРЕБЛЕНЕ ФОНДАШИ СССР-е УЖ ДIАЕКЪАРИ

гуш кlезигагlа лаьрхIа болаш хьа а, 1956 шера 2,8 миллион саг хиначара 1964 шера 4,8 миллион сагара кхоачаш дукхагlа хиннаб.

Кхы тайпа сурт да ший берригача членашта къахьегаро йола бокъо lалашъьча, паргlатача халкъа беркатерча хьинаро промышленности юрта боахдии дегlаккхуларе, йоацаш техникхаи прогресс лакхъяра шерра горизонташ хьеллаш йолча социалистически общество гуш дар. Ший мехка да а хинна дlаттача халкъо ший турпалерча къахьегамца хьакхоллоархlам бaь паргвоаш дукха рузкъаш, лоархIамегlара дакъа къаман доход а йолаш йола бlарчо цхьа общественни продукт. Цу доходах хьаш социализме цхьан гlулакха лаьрхIа йола — сага вахар кхоачам хинкеш гlозен хилийтара, цун творчески ниэшaш хьинари тоадара хилехза дарг мел доаца хIама хилийтара лаьрхIа йола накоплени потребленеи фондаш.

СССР-е накоплене фондаш (ерригача къаман доходах дукхагlа дакъа хида мегаш) дlайохийт производство шеръярга, культурно-бытовой гlулакхашта йола предприятеш хьаьръярга, резерваш вlашагlтохарга. Потреблене фонд хулаш дола къаман дохода верттера дакъа шин оагlорахьа найда эцаш да: социалистически производства болхлой къахьегамах мах телараш ерригача общественна эшараш кхоачашдарах. Потребление фонда цу тlеххьарча дакъзапаро ахча пачхальалкхено дlаухийт просвещенега, унакцlено лоралга, болх ца булурашта, къабенинарашта, инвалидашта телача пенсешка, цамогаш хиларах, берах болча кхалнаха, дукха бераш долчен нхьа бисачен воалошта телача пособешка, общественна эшача кхыча гlулакхашка.

Вайна ма гарра, общественни потребление фондаш хьакъа хьал-торо тоалра лоархlамера показатель я. «lалман коммунизмана ница воланица, — йоахар Н. С. Хрущева СССР Лаккхехьарча Совета июльски сесси, — «эшараш цхьана кхоачашдара» фондаш, «коммунизма зlыргаш» оалаш хиниад царех. Боккха лоархIам беш хинпаб цар. Общественни потребление фондаш — цара долаллено гlулакх, из хьаршнкид социалистически строй, социалистически производственни отношенеш. Боккха ба цар коммунизма лоархlам ихоана коммунистически дlадекъара принципоа чакхьахара къахлаш кийчлора».

Общественни потребление фондашкара пенсешца lалашбелга, цамогаш хилараш берах хиларахи телаш дола пособеш болхлоша къахьегамца лаьцача даькъага хьежжа оттаду. Хоеш ма дарра, къахьегамхой алапей чотах кlашагlтохаш йоацача общественни фондашкара тел пенсеши пособеши болхлошта, гlулакхерча наха, колхозхошта. Цхьабанъда, общества членаш пенсешца lалашбара боарамаш пар хьегача къни дукхалиех дикалцеи юкъарчал доацаш дувзадена а царга хьежжа хила дезаш а да.

Шортта материальни рузкъаш lалашдаь даллалцен, хIаьта къахьегам берригача наха вахара эггара хилале дардоацар а хинна дlаотталеш йолча хана, эшарга хьежжа коммунистически дlадекъара принципага доалилга чакхдоаккхалургдолаш дац. Цудухьа КПСС Программа тlа аьдаьд: «Къахьегамцара моральни стимулош моатта дегlо а лахинаш, чlоагl а еш, лорргlеш чакхьаллацаш найда эца беза вай къахьегамга хьежжа дlадекъара принципаш коммунистически общество къаьлара лоархIамегlара пывар из хиларах тарра».

Вай Программа цу положенех, дукхачуа хьачарех а санна, массе тайпара гlерт Пекинера теоретикаш. Советски Союзе наха «буржуази чуйоллаш латт», яхаш ловзи дувцараш бахъ хетийтар дукха «аргументаш» харжара шоашта хало еш бац уж укх тlеххьарча хана. КПК кулгалхоша юххьанца дувцар къьахта, ший тайпара общественни строй а хинна дlаэтта тунеяддцаин казнокрадаш ба СССР-е, яхаш. Шоай анализ «кlоарг а еш» китайски отступникаш иштта буржуази элементаш лархlа баьлар аланеш лакхагlа долаш болча болхлоехи гlулакхерча нахахи я. Цу тайпара, къахьегамга хьежжа дlадекъара принципах къахьегамхоех «буржуази елга» лоархl КПК неотроцкисташа.

Зе дезаш да, цу тайпара тезис хьаттадаро цхьаькха оригинальность гойташ китайски кулгалхой ца хилар. Иззамогр лоархIаш ба капитализма гадоехараш а. «Советски граждании» (1959 шу) яхача книжка тlа американски социологаша А. Инклезен Р. Бауэрен. «Советски экономически политика шц дата я» (1959 шу) яхача книжка тlа малгбузенгерманеки экономиста Э. Беттхерен дийцад промышленностен юрта боахамен материальни бозза тlабахийтара принцип чlоагlьеш КПСС-е чакхьахача мероприятенца дувзадена советски общество зурцалара» хьакъехьа.

Буржуазни идеологанта дукха гаьна баьикабеш китайски «викенергаш» а. Октябра мехка хулаш йола процессаш шоашта бlарго ца гучох лел уж. ХIаьта цу процессанa йоах, СССР-е къахьегама оссарие лакхъярла лакхлу хIаранена къахьегамта хьежжа дlаекъаш йола общественни продукта масса санна, иштта общественни потребление фондаш хьеш йола общественни продукта масса а. Циттача, къахьегамта хьежжа декъаш доаца пар дакъа тlа-тlа докхагlа хул шерра коммунизм хьалъе доладенача хана. Масала, бахача наха телаш дола ахчаши льготаш къахьегамга хьежжа еъаш йолча потребление фондий кхоалагlа дакъа хила мегаш я.

КПСС Программа тlа йоах, «Коммунизмана гарга на гlорт, кlаршнеко эшараш тlа-тlа дукхагlа кхоачалдергда общественни потребление фондий чотах, уж лаккхьеша темпаш хIаранена къахьегамга хьешна мах дукхагlа баларо тешпаш тlех хургъя». Коммунистически обществан материально-техникалия база хьалъь йолалачa хана халкъа дохода ерригача дукхагlа совгlа е вашагlа йолаш кийсса ах хургъя общественни потребление фондаш. Из бахьан долаш тlа-тlа дукхагlа кхоачаш хургда берашт боалх буларг мел боаца нахи общества чотах лелабегга, квартираш, коммунальни гlулакхаш, транспорт, кхыдараш мах боацаш хулийтагла.

Парте Программа тlа оттоль мерпаятеш толаме кхоачашъеш а. ХIанз общественни потребление фондий чотах мах боацаш дешаш ва (массе тайпа школаши курсаши а тlехьа лаьрхIача) 65 миллион гарга саг. Нагахьа санна 1939 шера лакхерей юкъерен специальни образовани йолаш 16 миллион гаргга советски граждании хинпавале, 1964 шу долалуча шохье уж вар 72,4 миллион саг, е 4, 5-зза дукхагlа. По сьальоха вай мехка болх беш болча нахах хIара шоллагlа вола саг юкъера е лакхера образовани йолаш хилар.

Общественни фондий чотах мах боацаш унахцlено лораенга lалашлу. 26 миллион совгlча сага пенсеш тал. СССР Лаккхехьарча Совета июльски сессе яьча решенех юкъейоадо массанахьа а цаl йола, болхлоштеи гlулакхерча нахах йолш йолча принципий ларда тlа латтъ колхозий юрташкара къахьегамхой пенсешна lалашбара система. 1965 шера депо пачхьалкхенои юртбоахама артелашеи пенсешна lалашеш хургда 6,5 миллион колхозха. Общественни фондий чотах мехкарча болхлоштеи гlулакхерча нахаш отпускаш а хана болх бе ца мегаш висарех пособеш а тел, 5,5 миллион гарга волча дешархоча стипенди тел е мах боацаш общежите воахийт; хIара шера 12 миллион совгlа сага пионерски лагерашка салоlаш, санаторешкеи салаlара цlекошкеи салоlаш а здарба дайташ а хул; 10 миллион совгlа бер бешашкеи яслешкеи да; 6 миллион гаргга дукха бераш долчен цхьачен воалошта тел пособеш эц.

Дукха ахча дохийт физкультурни гlулакхашка. Из бахьан долаш вай мехкара физкультурнинаш тиз тlеххьарча итт шера 16,8 миллион сагара 32,8 миллион сагага кхоачаш дукхагlа хиниаб. Пачхальалкхено лелаш lилмани культурно-просветительски учреждененаш организацеш йоккха сеть.

Общественни потребление фондаш цахадилаш лакхлуш хилар бахьан долаш цlаккха а ца даьча тайпара духха хьалдеш да вай мехка чуlе цlенош. Укх тlеххьарча итт шера Советски Союза городашкеи болхлой поселкашкеи хьалъьй 17 миллион совгlа квартира, хIаьта юрташца — чуlе 6 миллион гарга цlенош. Кердача цlеношка чухайна а шоай чуlе моттигаш тоаль а 108 миллион саг ва, а мехка бахача берригача нахах нийсса ахаш хIана бац аьнна бараш СССР-е квартирашка бода мах юкъера лаьрхIача къахьегамхой алапех 4—5 процент мара бац, хIаьта из къайттеи чуlеча цlеношта эксплуатацни ремонти ерна дувзаденна пачхальалкхено дlадахийтар а дахаттитадац. Из цхьаза-дикаоа кlезагагlа ба капиталистически пачхалакхенаш харча цlенох даьча къахьегамхошлара квартирех йоахача мехкал.

Цу тайпара, общественни потребление фондех вай мехка бола найда эц халкъа гlулакха. Уж дахте советски нахьа вахар тоадаро, кlезигагlа доалаш материальни духовни рузкъаш эшарга хьежжа дlадекъарга довргдола предпосылкаш хьяра хьаст а хинна. Производства сферен гlулакх дара сферен къахьегамах телащ бола мах цун дукхалген динатен хьежжа цхьан хана лакх а беш хаддалза общественни фондаш лакхъяр социализм капитализмла мехка боацаш тlеххьара дола къаьста чоташ да.

К. ЛАРИОНОВ,
экономически lилмай доктор.
(1964 шера 6 октябре арахаьнна «Грозненский рабочий» яхача газета тlара).

БОАДОНГАРА СЕРДАЛОНГА

Еза редакци! Грозненски ТЭЦ-е [illegible] болх беш ва со. Болх дукха бола [illegible] Цхьаккха хало [illegible] баьхьа, сона уж [illegible] бокъонца бола новкъостий. Сога массаза а гlо де [illegible] ца цхьаштаца. ХIаьта а цхьа доккха [illegible] дера сога. Цхьан [illegible] гlулакх [illegible] Из дуга деда цана да. Нагахьа [illegible] новкъостий [illegible] боаца...

Иштта хилар из. 1962 шера [illegible] гlулакх дахкуш тlехьагlа [illegible] со, цу [illegible] бола вола безам [illegible] со. Новкъостал [illegible] районехьара. Цига со [illegible] а бюрократически [illegible] а со [illegible] моттиг [illegible] хац сона, баьхьа, [illegible] дайтар.

Цхьа, райцике а [illegible] ца хулаш, фу дича бакъонъа [illegible] моттиг со. Цу хана сона хьайlенара моттигарча Мунта-Хьаний [illegible] гlулакх бодех вола муд Гагиев Аьхмад. Толамагlа [illegible] къахьега [illegible] а [illegible] lоттар [illegible] хаьттар цо:

— Фу хилар хIанз, [illegible] новкъостал боцаш? [illegible] ХIаьта [illegible] дlахьулаве моттиг [illegible] — Цул тlехьагlа цlенхаштта тlеттар: — ХIанз оагlац [illegible] ? Хьавола. Сой а [illegible] хьа, лоархlорг а ва. Ахчанца новкъостал а дергда. [illegible] а лохаргда.

Сона 10 [illegible] а [illegible] аьттув болба [illegible] Аьхмад. Райони дегlаш [illegible] моттиг [illegible] фу дича [illegible] ца хоаш. [illegible] ВЛКСМ члена учетни карточка. тlаккха ситтана [illegible] вахар. [illegible] гlулакх. Сунхьаш [illegible] цхьа [illegible]

[illegible]

Цхьан [illegible] улица тlа [illegible] тlа [illegible] Мунта-Хьаний муцдаш а. [illegible] Гагиев Аьхмад [illegible] хьа хьо а [illegible] аьлар:

— Гой [illegible] dlа [illegible] болх бацаб.

[illegible] Аьхмад [illegible] болх [illegible] Мунта-Хьаний [illegible] Аьхмад. [illegible]

Цу [illegible] сона хIама [illegible] хIама тlа а [illegible] Из [illegible] Карабулакачу [illegible] со [illegible] аьлар:

[illegible]

[illegible] Сона тlехьаро баьццар мулкаш.

Бола [illegible] гlулакх [illegible] Цхьа, [illegible] цхьан [illegible] [illegible] Аьхмад [illegible]

[illegible]

— [illegible] со [illegible] гlургда?

[illegible] «Иелам баьхьа, укх [illegible] со» [illegible] Аьхмада. «Барилл, [illegible]», — хаьттабора цо из.

Хьалхагlа [illegible] хIанз-и [illegible] Вай [illegible] тlа [illegible] тlехьарча [illegible]

Цу бус [illegible] «Дегахабенаш, [illegible]», [illegible] тlехьагlа [illegible] Цу [illegible] хIаьта аз [illegible] гlулакх [illegible]

[illegible] Юрий Степанович [illegible] Цо дукха [illegible] гlонча [illegible] общежите [illegible] гlулакх [illegible] Цхьабаьнда, [illegible] тlа [illegible]

[illegible] Сунжанефте [illegible] Гlулакх [illegible] Республика [illegible]

[illegible]

[illegible] хIаьта [illegible] Доне, дукха ца гуш [illegible] Хьалхарча [illegible] Цхьабаьнда, укхаза [illegible] Марон Иван Алексеевич [illegible]

ТЭЦ-е [illegible] А. [illegible] Д. Шинахтина, [illegible] В. Терещева. [illegible] Алфанов Дмитрий Осипович а.

[illegible]

[illegible] Мухтара, [illegible]

«[illegible] Паргlатте дола. [illegible] общественно [illegible] паргlата хета».

Ю. КОДЗОЕВ,
Грозненски ТЭЦ-е слесарь.
(«Грозненский рабочий» газета тlара).

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Грозненски нефтенасосана [illegible] коллективаша юкъе къалла латтачарех а Галаев Шагиан Даудовича кулгалду коммунистически къахьегама цlи лелача № 40 йолча установки коллектив. Установка технологеша ийс бетта плаи 109,1 процент кхоачашъяьй, планал совгlа бlаьш тоннаш цlендаьа дола пачхьалкхе дахьийтай. Цар тахан итт бетта плаи кхоачашъяьй.

Къаьстта дикача балхаца беркаькхаш воккхагlвола оператор Володин Алексей, операторш Никулин Евгений, Каниенко Степан, оператора гlонча Ищенко Владимир, хьабераш.

М. СОЛСБИКОВ.

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ НАХАГА ДІАКХАЧИЙТА

НАГАХЬА деша хургбаш йолш мехка газеташи журналаши ца ядели. Вахара хьал тоадаларца лаккху бахача нахьа духовни хьашташ а. Советски нахьа бевам ба мехка а доазол дехьа а хула кердадараш ха.

Дукха ба шиъ-кхоъ а кхы дукхагІа а газеташ, хІаьта миттта журналаш ядаь дезал. Парех тІара номерга хьеж уж цхьа дийн кхаъ кхачарга сацна.

Цудухьа бокха лоархІам болш да газеташи журналаши ядаьчуьнга хаинальа а диэза а дІакхачар.

Из гІулакх Наьсарен-Вокзале миштта латт тоххаш дукха ха йоацаш «Сердало» газета рейдови бригада хилар.

Ленина цІерахча улицагІа дикъпхо коа сала хьаьтача газеташи журналаши хан-ханнаьа хьаккхь тхова, аьлар тхога. Миттa дар гІулакх Свобода яхача улицагІа а.

Бакъда, миттa дацар сурт ... улицашка. Масала, Севзиони улицагІа №10 йолча цІагІа вахача Хантыгов Іалихана 23-чи 24-чи сентябре доагІа «Известия» яха газеташ денададар, хІаьта 25 сентябрера из тает хьаденадар. Миттa моттигаш хинвий хьалхагІа а, йоахар цо. Садови улицагІа №5 йолча цІагІа вахача Мухиев Беслана цІенвашие аьлар, дукхача тайпара газеташ ядаьд оаха, уж ханнахьа хьа а кхухь, бакъда, «Здоровье» яха журнал ерригa а кхоъ номер мара хьакхьачаац тхога. ХІаьта царна духхьала № 6 йолча цІагІа яхача Мухиева Марема аьлар ах бутт ба «Сердалох» «Ленина никъ» яха газеташ соге ца кхоача.

Ядаь газеташи журналаши лерттІа хьакхахьац яхаш леткъаш бар Садови улицагІа №35 йолча цІагІа ваха Евлоев Дауд, Трудовой улицагІа №54 йолча цІагІа ваха Арапиев Ахьмад, Кирова цІерахча улицагІа №39 йолча цІагІа ваха Газдиев Ахьмад.

Районе центре йолча Наьсарен-Вокзале а миттa газеташи журналаши ладаьраншта лерттІа дІа ца кхухьаш моттигаш хилча, миштта латт-теш из гІулакх центра гаьна адача юртошка? Тахан а цига ладаьранша хаинальа газеташи журналаши дІакхоче.

Цудуьна Наьсарен района бувзама отделение хулгалхоша кхьаьстта теркам тІабахийта беза газеташи журналаши ладаьранша ханнахьа дІакхачийтара, тешаме а наха гІулакх дара тІера а бола нах оттабе беза почтальона балха тІа.

Рейдови бригади: В. МАРЗИЕВ — Наьсарен района «Ленина никъ» яхача газета песьмойи культурни отдела заведующи, Ю. АРАПИЕВ — ВЛКСМ Наьсарен школьни отдела заведующи, Ю. ЧАХКИЕВ — «Сердало» газета болхахо.

Массадола бер дешаш хила деза

Укх шера июни августи беттаьшка баь хиннача балхо гучадаьккхар Наьсарен районе мел берааш да дешара чуозаяза диса. Бокхха болх бар цу беттанка баьр, хІаьта а дешаре шу долалуш деша дахза дисадар 921 бер. Цу гІулакха оарцагІваьлар района хьехархой, общественность. Дешара шера хьалхара бутт йистебоалаш района школашка ца ухаш деша аза ха йола 71 бер хилар — цу даькъе 67 йиІиг а йолаш. Района массайолча школай педагогически коллективаш оарцагІъяьлар берааш дешара чуозара. Цул совгІа района дукхагІа йолча школий пионерски а комсомольски а пешташ вІашагІъехкай цу гІулакха.

Укх шера всеобуча закона дош бокхача лоархІаме а лаьрхІа чІоагІа терко йир юртарча Советаша. Цхьаккха а юрта Совет-ац берааш дешара чуозара дош сесса е исполкома заседане ца дувцаш.

2-ча сентябрера дене 5-ча сентябре, 18-ча сентябрера дена 24-ча сентябра кхачалца парткоми, исполкома, ВЛКСМ комитета, райОНО, кхыйолча общественни организацей йоккха группаш араьнлар берааш дешара чуозара гІулакха.

Кхьаьстта бокха болх бир административни комиссеша юрташка. Лоаццача хана школе деша чуозавар пар 75 дешархо. Цхьабакъда, атта бацар из болх. Бераш деша ца ухийташ болча даьшца - ноаношца беседаш йир, кхы бахкаш дир. Масала, Экажкъонгий-Юрта бахаш болча Гагиев Хьасанбе, Бостоев Ахьмада, Сурхоева вахачолча Боков Бамат-гІире, миттa цхьаболча кхыча наха цІагІа социальдар шоай бераш.

Цхьа лоархІамера хІама да белгалдаккха дезаш — нагахьа сацна соахкарча дешара шера ерригача районе 1—4-ча классашка 43 процент йиІигаш хинназ хІана уж 48 процент я. Кхьаьстта дукхагІа я укх шера лаккерча классашка деша уха йиІигаш.

Всеобуча гІулакха чІоагІа ловкъарле еш да дукха бераш совхозий доахаш доажадеча гаьнарча участкашка шоай даьшца-ноаношца дахаш хилар. Миттa йолча моттигашка классаш хьайийлай. Масала, Пайрбика-Юрта, Сийнача кхерийга, Албаста берчу, миттa кхычахьа. Цига болх бе хьожабаьб хьехархой, классашка цІена парташ, истолаш оттадаьд, доскаш хьалтехад. Дика вІаштІехьдаьккхад укказа дешархоита кхоачамхилал гойтара пособи хилийтара гІулакх а.

Ерригa всеобуча фонд района школашка дІайийкъай. Барзкъаш кхоачамбоацача бераита лаьрхІа барзкъаши кога бухка гІирси ицаш кхы а эцаргболаш а ба. Школай дай-ноаной комитетийн диза даргдоаца хІама да уж барзкъаш лерттІа дІахьажадар.

Каст-каста вийслу тІедухкача барзкъаш кхоачамбац яхаш бахьанаш а доахаш, цхьаболча даьша-ноаноша бераш деша ца ухийташ йола моттигаш. Миштта магийта йиш я дика цІенош, гІонна бола боахам, доагІаш алапи а пенси а долаш волча дас барзкъан кхоачам ца хилар бахьан долаш деша ахийтац аз сай бер, яхаш хилча. Цу тайпара кхьаьл дир школа комисета Кердача Реданте вахаш волча Султыгов СохІипа. Бакъда, шийца массехказа кхьаьл дича кхийтар из шийн йиІигага дешийта дезалгах.

Цхьаболча даьша-ноаноша ахыйола кхоацал оттаю—дешара шу далалуш шоай бераш гаргара нах болча дІадохийт. Ший шаккхе йиІиг деша ца яхийтар духа МагІалбикен ВурокІали дІа а яхийта вагІа Дебиюртара Хучиев Батыр. Цхьаккха уйла яц цо ший йиІигашта мел зе ду, цох тІехьагІа фу хургда. Миттa долла масалаш массехк доаладе йиш я.

Цхьабакъда, духхьал из мара хІама доацаш дац всеобуча ловкъарле еш. Районе йолча 34 школах 11 школа кхаь сменах дешаш я — 1009 дешархо. Наьсарен - Вокзалерча юкъерча школе теттара доацчаь перерываш йоллашц а бийсан цхьайттлагІчох ах сахьат даьла мара йиседалац дешар. 8—11-ча классашкарча дешархой дай-наной летхаш ба бераш тІехьа чуух. хаьш. Цул керттера бахьан да дешара классаш кІезига а йолаш дешархой дукха хилар. Кердача дешара шера района школашка тІакхийтав шиъ эзар - ах эзар дешархо. Цудухьа 1250 моттиг йола керда классаш хьелла езаш яр районе.

Дешара - кхетама балха чІоагІа ловкъарле еш да лабораторешта, тайп-тайпарц кабинеташта лаьрхІача цІенoex классаш яр а.

Дарьяльски юртсовета территоре тІа я шин школа — цаІ жІайрахара бархІ шерарен цунна гаьна ухка Хьуларе, Бейнара, Ляжгара, Ольга тІара юххьанцарен школаш. Цу массайолча юххьанцарча школай дешархой ЖІайрахарча бархІ шерарча школе-интернате деша дезаш ба. Цхьабакъда, интерната лаьрхІа цхьаккха хьалаш дац укказа вІаштІехьдаьха. Интернат йиллай мастерскешка. Цу чу моттигаш тоьаь цхьаккха тайпа вахара хьалаш дац вІаштІехьдаьха а уж вІаштІехьдаха йиш йолаш а дац, хІаьта школа коа интерната лаьрхІа 1938-ча шера дешз хьалдотта доладаь ценаш за латташ. ЖІайраха интернат хиланза ергьац. Цхьабакъда, райОНО-с, берий даьша - ноаноша, хьехархоша Нохч-ГІалгІай АССР просвещене министерствагара ЖІайраха интернат хьалте аьнна дуккхаза даь дехар цхьаккха жоп доацаш дисад. Кхы дикагІча хьале яц района кхы массеха школа а.

Тахanapча дийнахьа районе дешара чу ца езам деша ха йола 40 бер да. Цхьабакъда сатийна Іеш яц педколлективаш, юртсоветаш. Цар шоай дехкар лохІ деша ха йола цхьаккха бер школа арахьа ца дисийтар. Районе кхоачашдаь хила деза всеобуча закон.

С. АРСЕЛЬГОВ,
Наьсарен райОНО заведующи.

ДИКА ХЬОЖ БЕРАШКА

Грозне, Ташкала оалачи метте, но къаьстта хоза дагІача, шоза вІаштІара даьча цІагІа я номер 33 йола берий беш. Цу цІен сомий беша я бераша спорта хьисапе занятеш еш йола майда. ЧІоагІа самукъане а дог гІоза а хух уж цу занятешка.

Миттa хоза кийчдаьд берий цІенош чура а. Массадола берий ловзоргаш чу долаш шкафаш, тумбочкаш латт цІеноиа. Сийрда, цІена я цар чу.

Эттара хьалха тхо дІечудьвиначa цІагІа школе санни порядках, уйла тІаьхкийта хадувтІаш берааш а долаш царна книжкаш тІара лоацца фаьлгаши дувцаранш дешаш яІар воспитательница Рахмилова Валентина. Педагогически училища берий отделени кхьаьлла кхоча саг я из. ШоллагІа шу да по уххаз болх бу. ЧІоагІа пендаьлар тхо оаха дешнача моаршаль духьал боккхийчар санна юза жоп а делла, цхьатарра уж хьал гІайттача. Вархаl аьнна бераш Іо а хешийта ладийгІар оаха дІахо берашца еча занятега. Воккхолча школе сацна чакхъьлар занятп юкъеюкъе хьехархочо хаттараш а деш. Дика жоаш тийлар Углова Ирас, Лопатина Ирас, Татаев Салпас, Бойко Танас, кхычар. ХьатІадоагІача шера сентябре деша даха ха йолаш йолча берий подготовительни группа я Рахмиловайтара яр. Эрсий меттаи совгІа англичи мотт а Іомабу берашта, миттa сурташ деза а конструктирован е а Іомаду уж.

Цу дийнахьа воспитательница Мазохина Валентина йолча боккхагІча групе музыкальни занятияр. Бокхача безаьа хьеха... цунга. Дукха иллеш Іомадаьд бераша. Царна юкъе оаз хоза йоагІаш, таланташ йолаш дола бераш да. Тхона а хозаш иллеш дакхар бераша-солисташа Веряьбоцкая Зинас, Сидорова Женас, Филиппченко Людвс, кхычар. Къаьстта берий музыкацара кхетам лаккхбеш дар Поддубнова Зинаидас пианинаца дІа а локхаш, из малагІа, хьаш йиш я яхаш даь хаттараш.

Лакхерча этажа тІа къаьстта хоаьш хоза кийчъяьй «Педагогически кабинет». Бераша шоай кулгашца хьадаь дукха а ловкхий а альбомаш да цу чу. Къаьстта хоза да советски космонавташта а доттагІалла а хетадаь альбомаш.

ЧІоагІа цецбаьккхаш хІама да бераша шоай кулгашца харбазийн боалийн ганаргех хьадаь ишаш, кхы тайпа ловзоргаш.

Шалаьерча шоай даче хІара шерра-шера яхха салоІаш хух бераш.

Миттa хетадеш лелалу бераш № 33 йолча берий беша коммунистически къахьегама коллектив.

А. ДОДОВ.

Сурта тІа: номер 33 йолча берий бешара бераш кхахьегача занятe.
И. Плиева сурт.

Спорт

ФУТБОЛ

Грозне, Орджоникидзе цІерахча стадионе футболах лаьйзар «Лучи» «Терек» яха командаш. Шинна а соагІоралера тІоатІе лаьйзачух тІехьагІа счет 6:2 йолаш «Терека» команда котъяьлар.

«Динамо» яхача стадионе лаьйзар «Динамо» имени ЦРМЗ-ен командаш. Республикие хьалхара моттиг яккха ловзар уж. Хьалхарча тайпах ловзар чакхдаьлар цхьаккха ца эшаш. Бакъда шоллагІча тайпах ЦРМЗ-а команда котъяьлар динамовцей счет 2:0 йолаш.

ВОЛЕЙБОЛ

Нохч-ГІалгІайче хьалхара моттиг яккха Грозне «Динамо» яхача стадионе волейболах лаьйзар «Къахьегам», «Спартак», «Динамо», «Локомотив» яха ДСО а Грозненски мехкдаьтташ Нохч-ГІалгІай педагогически институтий а спортивни командаш, хІаьта миттa Грозненски, Шалиа, Шелковски, Сунженски, Урус-Мартана, Наьсарен, Гудермеса районий юрта спортивни командаш а.

МаІача наьха командашта юкъе счет 3:0 йолаш «Динамо» «Локомотивал», мехкдаьтта института студенташ «Спартакал» (счет 3:2), «Къахьегам» «Динамо» (счет 3:0), «Спартак» «Локомотивал» (счет 3:1) котъяьлар.

Кхалнаьха командашта юкъе мехкдаьтта института студенташ (счет 3:2), «Къахьегам» «Динамол» (счет 3:0), педагогически институтал (счет 3:1), «Динамо» кхалнаьха сборни командал (счет 3:2) котъяьлар.

Юрта командашта юкъе дика лаьйзар Грозненски района команда. Хьалхарча дийнахьа наьсархой Урус-Мартана района командал котбаьлар счет 3:0 йолаш. Бакъда Шелковски района командал лаьйзар уж счет 3:1 а йолаш. Наьсархоша хьалхе шоаш мела команда ца хилар. Эшначо моттиге гумбала ца хари нападенеш мела хилари да пар гІалаташ.

Юрта командашта юкъе хьалхара моттиг лаьцар Грозненски района. Финальни ловзараш хиннача тІехьарча дийнахьа дика лаьйзар из Шалиа командал цет а яьнна хьалхара моттиг лаьцар но. Бакъда наьсархоша эшайр из счет 0:3 йолаш.

ШАХМАТАШ

Грознерча шахмати клубе тІакхьарчух хьалхарча турах йола финальни яхьаш хилар «Къахьегам» яхача спортивни общества. Хьаьнна кертера дар «Гипрогрознефтан» Грозненски Іилма-тохкама институтен командаш вІашагІкхетар.

Казахстана эксчемпион вола мастера кандидат Г. Молакевич (ГрозНИИ) спорта мастерах Н. Дорошкевичах (Гипрогрознефть), мастера кандидат В. Слепов С. Кастарнов котъяьлар. «Гипрогрознефта» шахматисташ З. Яковенко, В. Федорова, В. Бруютова котбаьлар счет 4:1 йолаш.

«Гипрогрознефта» хьалхарен Новогрозненски ТЭЦ- а шоллагІен моттигаш яьхар.

КагІийча наха юкъе хьалхарча моттиге латт мастера кандидатал ниово котъяьлца перворазрядни Г. Сапронов.

В. ЛАНСКОЙ.

«Терек» финале я

МОСКВА. (Телефонаца). Мехка «Б» класса командашта юкъе хьалхе яккхара йолча ловзара 34-гІа тур хилар (РСФСР йилхагІа зона). Баку лаьйзача 0:3 результат а йолаш Махачкалински динамовцаш моттигерча одноклубникашка эшабир. «Лари» яхача кировоканси командах счет 2:1 а йолаш котъбаьлар Кировобада динамовцаш. Счет 1:3 йолаш («Алазани» «Гурджоани») футболисташ котбаьлар «Ширак» (Ленинакан) командах. Цхьатарра счет — 1:0 дІаэйир 2 матчах: «Хьуркъам (Майкоп) эшайр «Трудовые резервашка» (Кавмиводы), хІаьта Сухумерча динамовцаша — Нальчикера спартаковцаш. «Колхида» (Поти) ший лаьтта эшабир ставропольски динамовцаш — 2:0, Батуме моттигерча динамовцашна вІашагІкхийттача счет 1:2 йолаш хІиар Орджоникидзера спартаковцаш. Духхьала «Металлург» (Густаев)— «Черноморец» (Кафан) вІашагІкхийттача мара ... я ца ... 1:1 результат дІаэтъяьлар.

Цу тайпанара, тІехьарча шин тура результатех тайна хІана а мелцаш 4-ча зоне лаьвача РСФСР командашта юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш финальни ловзарашка лаьтта ... «Терека» футболисташа.

В. МОРГУНОВ,
Ерригсоюзни категоре судья.

* * *

Селхан, 7 октябре, Махачкаларча стадионе вІашагІкхийтар моттигерча «Динамо» Грозненски «Терека» футболисташ.

Хьалхара тайм динамовцашна ... совзе а йолаш (0:1) чакхъяьлар. ШоллагІча тайма кхы шин тоа чутехар фусам-доахам. ХІаьта 79-ча минуте динамовцой наІаранта ... бургаш тутеха вІаштІехь... В. Капашникова.

Миттa счет 1:3 а йолаш эшабир грозненски футболисташ.

11-ча октябре Грознерча стадионе ловзаргба Бакура «Динамо» «Терека» футболисташ.

Р. АУШЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

НОВКЪОСТАЛ ДЕ
СИХАГІА ТІАКХАЧА ГІЕРТ ЛЕДОКОЛ

ВорхІ баьлга дІакхаьчабар лоззабаьнна КІай форд. ТІехьаийза «Омуль» яха кема а долаш Архангельске додар чкъарий лувца «Калкан» яха сейнер. Палубана тІагІолла тІехьухар вІамигача сейнера тІастталу бирса талгІеш. ЦІаьхха гребной винт каг а ейка, кхы дІа ца дохалуш дисар «Калкан». Лоззабаьннача форда кера дахар шаккхе а кема. Михо доададаь форда юкъера хьалъегІача тхарашта тІадутар уж. ХІалах хинна даьлар аьнна хаталора. Фега гІолла хьаховар хатар хиларах беш боле «СОС» яха хоам.

Хатар хиннача эттара хьалхагІа тІакхаьчар портера № 1 йола чІоагІа ледокол. «Калкана» гарга гІертар из, цхьабакъда, буксир йолалийта гІерташ мал дукха къахьегарах хІама хилацар. Массехк сахьат даьнчул тІехьагІа мара вІаштІехьдаланзар хьовзам хиннача кема тІа кхикови муш тешшаме дІачІоагІбе. ЧІоагІа етташ талгІеш йолашехьа а, шаккхе сейнер тІехьа а токхадаь йолаелар ледокола экипаж.

ТАСС-а корреспондента радиочу гІолла ледокола капитанца бувзам оттабир. Е. Н. Деревянкина хоам бир, КІайча форда тІегІолла кхы новкъа хІама доацаш дІадугаш латт кемаш, аьнна. Сейнерий экипажаши кхерам тІабоацаш я. Кастта Архангельска кхочаргба уж. Советски морякаш деналь долаш, вІашши новкъостал деш, гоаза хиларах хатар хулчара дальар.

Н. БРАГИН,
(ТАСС корр).

КУБА ПРЕДПРИЯТЕЩКАРА БОЛХЛОЙ СОВЕТАШ

ГАВАНА, 5 октябрь. (ТАСС). Къахьегама законодательства хувцаман дола закон тІайийцар Куба Министрий Совето. Кердача законах 25 совгІа саг болх беш волча предприятешкех учреждешкех вІашагІъехх болхлой советаш. Цар дургда социальни Іалашлех, къахьегама законодательствай, къахьегама дисциплинна теххьара дешаш.

СИРЕ КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

ДАМАСК, 5 октябрь. (ТАСС). Керда правительство вІашагІъелай Сире. Цуна кулгалду Сире президентски совета председатела генерала Амин Хафеза. Хьалха хинна правительство отставке яхара бахьанашца хьакхайкхадьдац.

ТІЕМА СОЮЗЕХ ДІА ЦА КХЕТАРИ ПОЗИТИВНИ НЕЙТРАЛИТЕТИ — ПРАВИТЕЛЬСТВА ПРОГРАММА

НЬЮ-ЙОРК, 5 октябрь. (ТАСС). Сире премьер - министрална селхана дІа а этте правительства вІашагІъеккхача генерала Амин Хафеза кхий правительства «Іарбий мехкашта юкъе барт хилара политикай а арахьарча политике позитивни нейтралитет а тІема блокех дІа ца кхетара курс а лелаергья, аьнна дІакхайкхадир, яхаш хоам бир Дамаскерча Ассошийтед Пресса агентства корреспондента.

«Оаха колониальни мехкаш хьал а лоьцаргда, уж мукъадахара гІо а дергда» — бегалдаьккхар цу заявлене тІа Амин Хафеза.

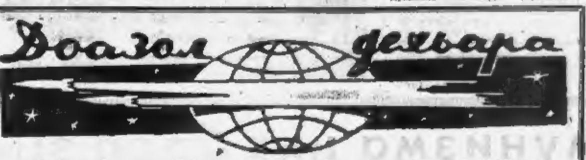

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА МЕХКАШКА

УЛАН-БАТОР. Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дизара хеталь монголо-советски доттагІален традиционни месячник хьадийлад Монголе.

«Даим хургдолча доттагІален» месячник дар, йоах МНР ЦК орган долча «Унэн» яхача газета передовой статья тІа, сийлахь-боккхача Ленинен денал долча Сухэ Баторен дІадоладаь монгольски советски халкъашта юкъера доттагІал дІахо чІоагІдалара белгало я. Монгольски халкъо, йоаду «Унэна», шийн деррига телаьаш дуза пролетарски интернационализма ларда тІа бокххачем вІамигачеи мехкашта юкъерча барт-цхьоагІош хьокхам а хинна латтача, вай халкъий сийлахь-доккхача доттагІалица. Монгольски халкъо доккхал ду советски халкъацарча ший интернациональни доттагІалах, хІаьта из доттагІал даим долаш, чІоагІа, цІена хилийта а гІерт из.

Вай халкъаштен мехкаштен юкъера доттагІал эгІадо гІерташ китайски кулгалхоша мал леладечох хІама хургдац, яхаш белгалдоаккх дІахо «Унэна».

Месячник долча деношка берригача мехка бокхха болх дІаболадергба коммунизм хьалъяра даькъа советски халкъо даьхача телламашта пропаганда еш, Монголе гаьнна юстарча моттигашка баха нах советски фильмашка хьежаргба, цар ладувгІаргда Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце хьакъехьа, Советски правительствай КПСС-ен машар безача арахьарча политика хьакъехьа, шоай вежаранта-советски наха кераьгІдаьнарий хьакъехьа эшачк лекцешкех еча беседашкех, уж хьожаргба советски халкъа къахьегама гІулакхашкех опытагех. Советски Союзаца дезаув долаш йолча МНР аймакашка месячник долча деношка дІахьерагда Бурятски АССР, Тувински АССР, Узбекски ССР кІираш.

СОФИЯ. Враца яхача города йисте хьалъе йолаяьй керда, Балканашка йоккхагІа йола химически гигант. Цига хІара шера хьаергья 600 эзар тонн карбамиди 400 эзар тонн аммикаи, хІаьта дІахо йодача хала цига хьаергья миттa ацетилен, поливинилхлорид, пластмассаш.

Советски Союза вежарашха деча новкъосталца комбинате хьалъергья 60 эзар киловатт низ бола ТЭЦ.

Предприяте керттера бедах хургья дукха за йоацаш Чиров яхача юрта юкхе дукха гучаьлна Іалака газ.

ПРАГА. Цхьа хеза венгерски поэти драматурги вола Имре Мадача Чехословакерча Дольни-Страхова яхача города Имре Мадач венкача дийнахьа дена бІаь шу дизарца дувзадена музей хьаеллаш церемони хилар. Музей хьаелляча церемоне яр машара тІерхьарча Чехословацки комитета ехарах ЧССР-е ена машара тІехьара Венгерски совета делегаци. (ТАСС).

ДЖОНСОН ХЬАЛЛОАЦ

НЬЮ-ЙОРК, 5 октябрь. (ТАСС). «Лайф» яхача лоархІаш долча журнала хІанаарча президентски хержамех Линдон Джонсон ше хьалхаш хиларах тадан хоам бир. Ше арадувла доладеча деш эттаре хьалха демократически парте кандидат хьаллоац «Лайфа».

Массаза а республиканцашкахьа хиннача «Нью-Йорк геральд трибюн» а селхан Джонсон хьаллаьцар. КІезига хьалхагІа из тайна решени дІакхайкхайир «Сатердей ивнинг пост» яхача журнало Скриппс-Говарда объединене газеташ.

Сайгонера хьал

ЛОНДОН, 5 октябрь. (ТАСС). Селхан усиления военни патруль латтар Сайгона улицашка яхаш южновьетнамски столицера хоам бу Рейтер агентства корреспондента. Сайгона 30 километр къилбаседехьа 4-ча октябре хиннача тІеи тІа правительства тІемахой дукха боабарах хоам кхачарца дувзадена да из. Правительства бІуьнах цу тІеи тІа 23 саг вийра. 43 човхаш лаь, 14 саг вича вахав ца хоаш вайнав, яхаш хоам бу корреспондента. Миттa цига вийнав американски советник, хІаьта американски вертолета стрелока чов а яьй.

ЧОМБЕ ГІУЛАНХАШ МЕЛДЕННАД

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конголезски повстанцаша мукъаьхача районашка чутардаьд мальмахи боамбехи даьтта доаккхача производства доккхагІа дола дакъа, каучука ерригa производство, мехка автомобильни паркаx 3/4 дакъа. Уж долла хІаьнаш бахьан долаш, йоах «Курье д'Афри» яхача леопольдвильски газето, цу даьнеех хоам а беш, Чомбе правительствана кхьча мехкашкара гІадоагІа яхча кІезигу. Чомбе гІуланхаш телхад.

КАИРЕРЧА КОНФЕРЕНЦЕ ВИЙХАВ КАСАВУБА

КАИР, 5 октябрь. (ТАСС). ТІема союзех дІа ца кхийттача мехкий пачхаьалкхенаштен правительствашта керте латтарий конференци вІашагІтехара инициатораш шоай хиларца Каирски конференце дакъа лаца вехаш Конго президентага телеграмма яхьийтай Югославе президента Титос, ОАР президента Насера, Цейлона премьер-министра г-жа Бандаранаикас. ТІема союзех дІа ца кхийттача мехкий пачхаьалкхенаштен правительствашта керте латтарий 2-ча конференце Чомбе дакъа лацара духьала хилар цхьаккха дита а Конго турча гІулакхашта юкъегІертар дархІа мегаргдац йоах телеграмма тІа. Чомбега конференце дакъа ца лацийтар хьоадаьд тІема союзех дІа ца кхийттача пачхаьалкхенаш правительствашта керте латтарий переговорашка. Конференце Чомбе дакъа лоацаргдоаца соцаш бара керттердар цун балха новкъарле е мегаш долча ца эшача халонех конференци нукъаьккхар да яхаш белгалду телеграмма тІа.

ОРБИТА ТІА ЯЬККХАЙ

НЬЮ-ЙОРК, 4 октябрь. (ТАСС). Селхан боадбенначул тІехьагІа Кеннеде мысера (Флорида штат) орбита тІа яьккхай «космически физически лаборатори» йола «Эксплорер-21» яха лаьттан искусственни спутник, аьнна хоам бу Ассошийтед Пресса агентства.

Спутника тІара полезни мухь — 61,2 килограмм. Цун орбита апогей 258 эзар километра перегей 193 километр хургья аьнна хеталуш я. Спутника тІа оттаьнча аппаратура новкъосталца Бетта тІа болхача космонавтех кхета тарлуш йолча радиаце лоархІамаш тохкаргда аьнна хоам бир космически арений аэронавтикаш тохкаман йолча халкъе управлене.

Московски догІа деттача опытно-тоххамий станце шерача полигоне латт итташ машинаш — хий дохкача лаьтта эпашкарча колхозашта совхозашта дола низ бола гІирсаш. Укхаза хьаоттаьй догІа детта а хий дехка а агрегаташ, тайп-тайпара дІахьа кхувла насосни станцеш.

Йоккхача лоархІаме я хІаранеца догІа деттарен хий дилларен машинка а, дІа-хьа кхувла насосни станци а, сихха вІашагІйоахалуш йола турбаш а, вІашагІъиввааш йолаш кхы тайпа арматура йолаш догІа деттарен хий дилларен оборудоване комплект.

Колхоз йле а совхоз йле а оборудоване из комплект хьанийца аьлча хий диллара система хьалъе а е цун проект оттзе а ца езаш духхьала лаьтташка хий дилла йолаьла мара езаш.

СУРТА ТІА: (хьалхарча плане) «Росгипроводхоза» проектни института болхлоша отталъча проектах хьаьлча «ДНС—50/80» яхача марках йола дІа-хьа кхувла дизельни насосни станце образец.

Секунда 30—120 литр хий чакхдоаккх цо. 2400 килограмм мара а дац цун дозал.

В. Янкова сурт. ТАСС фотохроника.

Ладувгlа

РАДИО: 6.30 — юрта бахаме болхлошта передача (гІалгІай меттала); 6.45 — концерт; 7.10 — «Грозненский рабочийн», «Комсомольское племян» газетий обзор; 7.20 — хоамаш; 8.15 — «Сердало» газета овгІоаш тІара; 8.25 — «Пиковая дама» яхача Чайковски опера тІара фрагменташ; 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (эрсий меттала); 16.05 — музыкальни календарь; 16.30 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.45 — «Зелейха дийнашка кхайк» яха репортаж (гІалгІай меттала); 16.55 — лора къамаьл (эрсий меттала); 17.00 — «Угасание бога» яха беседа (эрсий меттала); 17.15 — «Къонаш» яха передача (эрсий меттала); 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «КПСС-деррига халкъа парти» яха беседа (нохчий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.35 — спектаклаш тІарча музыка концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — телевизиони хердадараш (гІалгІай меттала); 18.35 — «Дикал, тешаме хилар, чІоагІал», беседа; 19.00 — «Тхо — КоломанскигІар ...» бокъдолчов тІера хьийца фильм; 19.20 — доаман кхалсаг яха телевизиони журнал (гІалгІай меттала); 19.55 — «Конец Никотиана» яха художественни фильм (ши серии цхьане) из фильм яхайтта цу даланза долча бераштa хьажа магадац.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 16. Телефонаш: редакторан—2-67-01; жоапалхама секретара — 2-46-40; промышленности, юртбахаменца, кхьаьхьий отделаш — 2-26-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 16. Телефоны: зам. редактора — 2-67-01; ответственного секретаря — 2-45-40; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем—2-26-72.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Проспект Революции.

С06229. Заказ № [illegible].